

**"PERILLÄ MONACOSSA. CREME DE LA CREME... PUSI
TILL ALLA!" - EN FALLSTUDIE AV TVÅSPRÅKIG KOM-
MUNIKATION OCH SPRÅKVÄXLING I EN FAMILJ**

Soila Joutsalainen
Magisteravhandling i svenska
Institutionen för språk- och
kommunikationsstudier
Jyväskylä universitet
Våren 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä: Soila Joutsalainen	
Työn nimi: "Perillä Monacossa. Creme de la creme... Pusi till alla!" En fallstudie av tvåspråkig kommunikation och språkväxling i en familj	
Oppiaine: ruotsin kieli	Työn laji: Maisterintutkielma
Aika: kevät 2021	Sivumäärä: 72 + 1
<p>Tutkielmani tarkoituksena oli tutkia kaksikielisen (ruotsi ja suomi) perheen viestintää. Analysoin ja kuvasin perheen kielenkäyttöä (mitä kieliä perheenjäsenet käyttävät ja miten) sekä perheen kommunikaatiossa esiintyvää kielenvaihtelua. Tutkimus oli tapaustutkimus, jonka tavoitteena on lisätä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen aineistona olivat perheen taustahaastattelut, nauhoitukset perheen suullisesta kommunikaatiosta sekä perheen viestintä WhatsApp-ryhmässä. Haastattelut ja nauhoitukset litteroitiin analyysia varten. Materiaali analysoitiin kvalitatiivisen sisällönanalyysin keinoin.</p> <p>Tutkimukseni tulokset kuvaavat <i>yksi vanhempi - yksi kieli</i> -strategian käyttöä ja soveltamista kaksikielisessä perheessä. Tulokset ovat linjassa aiempien tutkimusten kanssa. Tutkimassani perheessä strategia toimi eräänlaisena ohjenuorana, jota perheen jäsenet useimmiten (mutta eivät aina) noudattivat. Kielenvaihtelua esiintyi sekä suullisessa materiaalissa, että WhatsApp-materiaalissa. Kielenvaihtelu ilmeni useimmiten yksittäisten muunkielisten sanojen käyttämisenä lauseen sisällä. Erotin materiaalissani 12 syytä kielenvaihtelulle. Kielenvaihtelu johtui useimmiten siitä, että jokin sana tuli informantin mieleen ensin jollakin muulla kielellä kuin puheenvuoron matriisikielellä. Perheenjäsenten välillä havaittiin eroja kielenvaihtelun määrään liittyen. Yksi perheen lapsista käytti kielenvaihtelua halutessaan ottaa huomioon molemmat vanhemmat. Tutkimukseni toi esiin kiinnostavan piirteen perheen WhatsApp-viestinnässä, rakkauden ja läheisyyden ilmaiseminen. Tutkimustulokseni luovat monipuolisen kuvan kaksikielisen perheen kommunikaatiosta käytännössä kahdessa eri kontekstissa (suullinen kommunikaatio ja WhatsApp-viestintä).</p>	
Asiasanat: språkväxling, kodväxling, tvåspråkighet, språkpolicy, mobile instant messaging	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TABELLER

Tabell 1 Orsaker till kodväxling i muntlig kommunikation anpassad efter Baker (2001: 102–104).....	18
Tabell 2 Orsaker till kodväxling hos barn enligt Berglund (2008: 209)	20
Tabell 3 Orsaker till kodväxling i digitalt medierad kommunikation, anpassad efter Androutsopoulos (2013: 681)	21
Tabell 4 Föräldrarnas språkbruk i samtalet Familjeråd	37
Tabell 5 Föräldrarnas språkbruk i samtalet Kvällsmat	38
Tabell 6 Barnens språkbruk i samtalet Familjeråd	39
Tabell 7 Barnens språkbruk i samtalet Kvällsmat	40
Tabell 8 Uttryck för kärlek i WhatsApp-kommunikation.....	45
Tabell 9 Familjemedlemmars språkbruk i WhatsApp.....	46
Tabell 10 Förekomst av olika språkväxlingstyper i materialet	48

INNEHÅLL

1	INLEDNING OCH SYFTE	6
2	TEORETISK BAKGRUND	8
2.1	Tvåspråkighet	8
2.2	Kodväxling.....	11
2.2.1	Matrisspråksmodellen	13
2.2.2	Att skilja mellan kodväxling och lånord	15
2.2.3	Begrepp som används i denna studie.....	16
2.3	Orsaker till kodväxling.....	16
2.3.1	Taxonomi 1: Orsaker till kodväxling i muntlig kommunikation	17
2.3.2	Taxonomi 2: Orsaker till kodväxling hos barn.....	18
2.3.3	Taxonomi 3: Orsaker till kodväxling i digitalt medierad kommunikation.....	20
2.4	Digitalt medierad kommunikation.....	21
2.4.1	Mobile instant messaging.....	22
2.4.2	WhatsApp.....	23
2.4.3	Mobile instant messaging jämfört med modaliteterna tal och skrift	24
2.4.4	Kodväxling i digitalt medierad kommunikation.....	26
3	MATERIAL OCH METOD	29
3.1	Material.....	29
3.1.1	Familjen.....	29
3.1.2	Samtalen.....	31
3.2	Metod	32
3.3	Etiska överväganden	34
4	ANALYS	36
4.1	Familjens muntliga språkbruk	36
4.1.1	Föräldrars språkbruk	36
4.1.2	Barnens språkbruk	39
4.2	Familjens språkbruk i WhatsApp.....	43
4.3	Språkväxling i materialet	47
4.3.1	Språkväxlingstyper	48
4.3.2	Orsaker till språkväxling.....	51
5	DISKUSSION	62
	LITTERATUR	67

BILAGOR

Bilaga 1 Teckenförklaringar

1 INLEDNING OCH SYFTE

Tvåspråkighet är ett tema som har intresserat forskare länge. Ett speciellt populärt forskningsområde har varit tvåspråkiga familjer. Tvåspråkiga familjer har undersökts mest i samband med frågan "Hur fostrar man tvåspråkiga barn?". Man har bland annat undersökt olika strategier om användning av två språk i familjen, barns förmåga att lära sig flera språk och effekten som tvåspråkighet (möjligtvis) har på barns utveckling. Jag emellertid är intresserad av den faktiska kommunikationen i en tvåspråkig familj; hur man använder två (eller flera) språk i vardagslivet och hurdan språkväxling som förekommer i familjens kommunikation. Dessutom tycker jag att det är viktigt att analysera tvåspråkiga familjens kommunikation och språkväxling i nya kontexter, t.ex. digitalt medierad kommunikation.

Kodväxling, eller det mer generella språkväxling som jag kommer att använda för att hänvisa till olika typer av växling mellan två språk, har traditionellt undersökts i talad interaktion (se t.ex. Gumperz 1982 och Myers-Scotton 1993) och betydligt färre studier har gjorts om kodväxling i skriven form. Även om digitalt medierad kommunikation är ett mycket välutforskat ämne (se t.ex. Herring 1996 och Pemberton & Shurville 2000), finns det överraskande få studier om kodväxling i digitalt medierad kontext. Skäl till att de flesta kodväxlingsstudierna har fokuserat på muntlig kommunikation är enligt Dorleijn och Nortier (2009: 127) att man länge har tänkt att äkta mönster av kodväxling bara kan hittas i spontant tal som produceras så omedvetet som möjligt. Dorleijn och Nortier påpekar ändå att digitalt medierad kommunikation är mycket mer informell och omedvetet producerad än andra skriftliga texter.

Syftet med föreliggande studie är att analysera och beskriva kommunikationen hos en tvåspråkig familj. Termen tvåspråkig hänvisar i denna studie till användningen av två eller flera språk (se vidare avsnitt 2.1). Familjen deltog i forskningsprojektet *What's in the App* (se vidare avsnitt 3.1) och de data som analyseras här har samlats in inom ramen för detta projekt. Familjen består av mamma, pappa och tre barn (5, 9 och 11 år). Familjens mamma pratar huvudsakligen svenska med barnen och pappa finska. Denna studiens fokus ligger på familjens språkbruk (vilka språk som används och hur)

och på språkväxling som förekommer i familjens kommunikation. Studien är en fallstudie som kommer att producera djupare förståelse om fenomenet som undersöks (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a). Jag använder tre olika typer av material: bakgrundsintervjuer med familjen, audioinspelade muntliga interaktioner i familjen (deras egna inspelningar) och utdrag från familjens WhatsApp-samtal. Bakgrundsintervjuer bidrar till förståelsen om familjens rapporterade språkbruk och familjens språkliga bakgrund. Jag analyserar därutöver både familjens muntliga kommunikation och deras kommunikation i WhatsApp (en mobile instant messaging-applikation, se vidare avsnitt 2.4.1). Denna analys ger en bild av familjens faktiska kommunikation från två olika kontexter.

Med hjälp av det mångsidiga materialet hoppas jag att kunna producera en omfattande beskrivning av familjens tvåspråkiga kommunikation. Mina forskningsfrågor tangerar två större teman: familjens tvåspråkiga kommunikation och den språkväxling som förekommer i familjemedlemmars kommunikation. Forskningsfrågorna är följande:

Familjens tvåspråkiga kommunikation

1. Hurdan är familjens tvåspråkiga kommunikation?

- Vilka språk använder familjemedlemmarna?
- Skiljer sig rapporterat språkbruk från det faktiska språkbruket?
- Finns det skillnader i familjemedlemmars språkbruk i muntlig kommunikation jämfört med mobile instant messaging-kommunikation?

Språkväxling i materialet (muntlig och mobile instant messaging)

2. Vilka typer av språkväxling förekommer i materialet?

- kodväxling, påhängskodväxling, transfer, lånord

3. Kan man urskilja faktorer som orsakar språkväxling, och i så fall hurdana?

I det följande presenterar jag teoretiska utgångspunkter som min studie bygger på, sammanfattar resultat av relevanta tidigare studier och redogör för studiens material och metod. Efter det presenterar jag studiens resultat och analys. Avhandlingen avslutas med en sammanfattande diskussion om studiens mest centrala resultat, kritisk granskning av studiens genomförande samt diskussion om möjligheter för vidare forskning kring temat.

2 TEORETISK BAKGRUND

I detta kapitel presenterar jag de mest centrala teoretiska utgångspunkterna för min studie. I avsnitt 2.1 diskuterar jag tvåspråkighet samt språkpolicy i familjer. Efter det presenterar jag fenomenet kodväxling och forskning kring det i avsnitt 2.2. Jag definierar också begreppet språkväxling och redogör för dess förhållande till kodväxling. I avsnitt 2.2.2 tar upp problematiken med att skilja mellan kodväxling och lånord. Jag redogör också för begreppen som används i denna studie och motiveringen bakom val av begrepp (avsnitt 2.2.3). Därefter presenterar jag tre taxonomier på orsaker till kodväxling (avsnitt 2.3). Avsnitt 2.4 fokuserar på digitalt medierad kommunikation. Jag redogör för mobile instant messaging som är en typ av digitalt medierad kommunikation och för mobile instant messaging-applikationen WhatsApp. Slutligen diskuterar jag frågan om mobile instant messaging liknar mer skrift eller tal och redogör för kodväxling i digitalt medierad kommunikation.

2.1 Tvåspråkighet

Hälften upp till två tredjedelar av världens befolkning är i någon grad tvåspråkig (Baker 2001: 8). Globalt sett är det alltså vanligare att vara tvåspråkig än enspråkig (Tandefelt 2015: 221). Men att definiera tvåspråkighet/tvåspråkig person är inte lätt. En enkel definition som en "person som talar två eller flera språk" ställer många frågor. Hur hög bör kompetensen i språken vara för att individen kan kallas tvåspråkig? Bör individen ha nått samma grad av kompetens i alla sina språk?

Vissa forskare anser att en tvåspråkig person bör kunna båda sina språken flytande och ha en likadan (hög) kompetens i båda (t.ex. Thiery 1978). Leonard Bloomfield (1933: 56) definierade till och med tvåspråkighet som "the *native-like* control of two languages" (min kursivering). Andra forskare anser däremot att en tvåspråkig person inte behöver ha samma grad av kompetens i alla sina språken. Till exempel Tandefelt (2015: 224) konstaterar att obalans mellan färdigheterna i två språk är den vanligaste

typen av tvåspråkighet. François Grosjean (2010: 4) emellertid utgår från användningen av språk och definierar tvåspråkiga som personer som använder två eller flera språk eller dialekter i sina dagliga liv. Man kan också se tvåspråkigheten utgående från identitet, dvs. individens tillhörighet till och acceptans av båda språkgrupperna (Tandefelt 2015: 223). I denna avhandling avses med begreppet tvåspråkig *användning* av två eller flera språk. Familjen som jag analyserar är tvåspråkig på grund av att familjemedlemmarna använder flera språk i sin kommunikation (främst svenska och finska men ibland också andra språk).

Tvåspråkighet brukar delas in i *simultan* och *successiv* tvåspråkighet beroende på hur individen har tillägnat sig sina språken. Enligt Grosjean (2010: 178–179) betyder simultan tvåspråkighet att barn lär sig två eller flera språk simultant dvs. samtidigt, t.ex. om föräldrarna talar olika språk. De flesta forskarna anser att barn kan simultant tillägna sig två eller flera språk fram till fyraårsåldern. Efter det lär sig barn språk succesivt, dvs. ett efter ett. Barn kan t.ex. ha lärt sig ett språk hemma och sedan börja lära sig ett annat i skolan (Grosjean 2010: 185).

Tvåspråkiga familjer och deras användning av flera språk har undersökts mycket (se t.ex. Barron-Hauwaert 2010). Enligt Finnäs (2015: 204) kan vuxna som har olika språkliga bakgrunder välja att använda ett gemensamt språk i kommunikationen med varandra. I en sådan situation framträder tvåspråkigheten i hemmet först när man får barn och föräldrarna börjar använda sina egna språk med barnet. Finnäs (2015: 214) konstaterar att det alltså ofta är barn som så att säga gör familjer tvåspråkiga. Föräldrarna i familjen som undersöks i denna studie hade två- eller flerspråkig bakgrund men valde att tala svenska när de lärde känna varandra. Hemmet präglades alltså enspråkig kommunikation tills det första barnet föddes. Då bestämde föräldrarna sig för att pappa skulle tala finska med barnet och mamma svenska. Barnen i familjen är alltså simultant tvåspråkiga (de har lärt sig språken samtidigt).

I många studier om tvåspråkiga familjer analyseras familjens språkpolicy (eng. *family language policy*), dvs. hur språk behandlas, lärs och förhandlas inom familjen (King m.fl. 2008: 907). Grosjean (2010: 206–207) redogör för fem strategier som en tvåspråkig familj kan använda sig av. Den populäraste strategin kan benämnas *en person - ett språk-strategi* och den diskuteras senare i detta avsnitt. Det finns också andra sätt att hantera två eller flera språk i familjen. Familjen kan till exempel välja att använda bara ett språk (oftast ett minoritetsspråk) hemma. Detta innebär att alla i familjen pratar ett och samma språk hemma medan barnet lär sig det andra språket i samhället och t.ex. i skolan. Familjen kan också använda en *ett språk först-strategi*. Detta innebär att all kommunikation sker under barnets första år, på ett språk. När barnet är ungefär fyra till fem år gammal och har lärt sig ett språk väl, introduceras det andra språket. Det är även möjligt att använda olika språk vid olika tidpunkter. Familjen kan t.ex. bestämma sig för att använda ett språk på vissa dagar och ett annat språk på andra dagar. Den femte strategin som Grosjean presenterar innebär att man använder olika språk beroende på olika faktorer som ämne, person och situation.

Som påpekats tidigare väljer alltså många föräldrar som vill att barnet ska lära sig båda föräldrars språk, att använda en så kallad *en person - ett språk-strategi* (förkortad EPES-strategi i denna avhandling¹). Denna strategi innebär att föräldrarna talar varsitt språk med barnet (Palviainen & Boyd 2013: 223). En person - ett språk-strategi presenterades först av den franska lingvisten Maurice Grammont (1902) och blev populär i de klassiska studierna av Ronjat (1913) och Leopold (1939). Den bärande tanken med EPES-strategin är enligt Berglund (2008: 52) att föräldrar är förebilder för barnets språkbruk. Barn associerar ett språk med ett förälder och lär sig att differentiera språken.

Man bör dock ta i beaktande att de flesta familjerna som säger att de använder en person - ett språk-strategin, inte följer strategin hela tiden i praktiken (Palviainen & Boyd 2013: 223–224). Föräldrar som vanligtvis följer EPES-strategin kan ibland också byta språk eller använda två språk i ett yttrande (De Houwer 2009: 109). Familjens språkpolicy och förhållning till EPES-strategin kan också förändras i och med att barnen växer och deras språkkunskaper ökar². Enligt Barron-Hauwaert (2004: 134–174) kan föräldrarna övergå till blandspråksstrategin när de tröttnar på att följa EPES-strategin och när alla i familjen förstår varandra på båda språken.

De flesta studierna om tvåspråkiga familjers språkpolicy har beskrivit situationer där ett av språken som används i den tvåspråkiga familjen också är samhällets majoritetsspråk och det andra språket enbart används hemma (t.ex. barn till tysk mamma och fransk pappa som bor i Frankrike som i Ronjats studie). Enligt Laurén (1981: 24–30) är den finländska språksituationen i denna kontext speciell: finska och svenska är båda Finlands nationalspråk och de båda används i samhället. Enligt Berglund (2008: 55) kan den finländska språkstrategin därför beskrivas som en modifierad EPES-alterneringsstrategi. På grund av den finländska språksituationen är min studie, så som t.ex. Berglunds (2008) och Rontus (2005) studier, intressant i internationell kontext. Berglund (2008: 55) beskriver det som hon anser vara den vanligaste strategin i finlandssvenska tvåspråkiga familjer:

”[A]tt svenskan och finskan introduceras hos barnet enligt en konsekvent EPES-strategi, att det talas också svenska hemma och att barnet sätts i en svensk skola. Dessutom bor familjen ofta på en (tvåspråkig) ort, där svenskan i familjen (hemspråket svenska) kan få stöd av svenskan i samhället”.

Berglund beskriver detta i kontrast till en situation där ett av språken som en tvåspråkig familj talar inte alls används i samhället. I Finland har tvåspråkiga (finska-svenska) individer i princip möjlighet att använda svenska i samhället även om det inte alltid lyckas i praktiken. Tvåspråkigas livsmiljöer skiljer sig dock mycket från

¹ Förkortningen EPES, som är skapad efter den engelska förkortningen OPOL = One-Parent-One-Language, används också i Berglund (2008)

² Också andra faktorer som att flytta till en annan plats (Lanza 1997) eller nya vänner (Lanza & Svendsen 2007) kan orsaka förändringar i familjens språkpolicy.

varandra. Vissa tvåspråkiga lever på en finskdominerad ort där svenskan används i samhället bara i vissa kontexter (t.ex. i skolan, i en viss hobby/förening e.d.) och vissa på en ort där svenskan dominerar och där man kan leva (nästan enbart) på svenska. I en sådan ort kan det istället vara svårt att använda finska och utveckla kunskaper i finskan.

Bakgrunden hos informanterna i min studie liknar Berglunds beskrivning av den vanligaste språkstrategin: barnen t.ex. går i svenskspråkig skola och familjen bor på en tvåspråkig ort. På grund av att familjens hemort är tvåspråkig, kan barnen använda svenska även utanför hemmet. Svenskan är alltså inte enbart hemspråket utan används också i samhället. Men även om barnen går i svenskspråkig skola och kan använda svenska i samhället, hör de också finska i sin omgivning. Lite över hälften av invånarna på familjens hemort är finskspråkiga. Detta innebär att barnen har goda möjligheter att använda också finska, till skillnad från till exempel barn som bor på starkt svenskdominerade orter.

2.2 Kodväxling

Olika typer av växling mellan två språk kallas i denna studie för *språkväxling*. Språkväxling fungerar alltså som paraplybegrepp och *kodväxling* är en av dess underkategorier. Jag har valt att använda den övergripande termen språkväxling och dess underkategorier för att kunna analysera språkväxling i mitt material noggrannare (se vidare avsnitt 2.2.3). Begreppet kodväxling används dock (i olika betydelser) av många forskare och i detta kapitel använder jag begreppet kodväxling när jag hänvisar till dessa studier.

Växling mellan två eller flera språk har intresserat forskare sedan 1970-talet när den amerikanska sociologen John J. Gumperz började studera språkkontakt och kodväxling. År 1972 genomförde Gumperz och Jan-Petter Blom sin kända studie om kodväxling i Norge som ökade intresset för kodväxlingsforskning. Efter det har speciellt muntlig kodväxling forskats väldigt mycket (se t.ex. Poplack 1980, Auer 1984 och Myers-Scotton 1993) och den intresserar fortfarande forskare världen över. Man har bl.a. undersökt var i meningen kodväxlingen kan förekomma (Poplack 1980) samt kodväxlingen och grammatik (Myers-Scotton 1993). Dessutom har man studerat attityder till kodväxling (Chana & Romaine 1984), kommunikativa syften som kodväxling kan ha (Kolu 2017a) och även sambandet mellan kön och kodväxling (Gardner-Choloros & Finnis 2004). De flesta av kodväxlingsstudierna har alltså fokuserat på kodväxling i muntlig form även om det finns några studier om kodväxling i skriven form. Exempel på dessa är t.ex. Callahans (2004) studie om kodväxling i skönlitteratur och Onyskos (2007) studie om kodväxling i en tidning. Det finns överraskande få studier om kodväxling i digitalt medierad kommunikation, och de flesta av dessa studier har fokuserat på kodväxling i IRC-chattar (se t.ex. Androutsopoulos & Hinnenkamp 2001).

På grund av att kodväxling nuförtiden är ett mycket välutforskat ämne, har begreppet kodväxling också definierats på otaliga sätt och nya, delvis överlappande begrepp har skapats av olika forskare. Milroy och Muysken (1995: 12) beskriver detta och konstaterar att:

“[t]he field of CS [=code switching] research is replete with a confusing range of terms descriptive of various aspects of the phenomenon. Sometimes the referential scope of a set of these terms overlaps and sometimes particular terms are used in different ways by different writers”.

Otydligheten som Milroy och Muysken nämner syns klart när man börjar jämföra definitioner och begrepp som olika kodväxlingsforskare har skapat. Gardner-Chloros har format en, i mitt tycke förhållandevis tydlig, definition av kodväxling. Enligt henne syftar kodväxling på flerspråkiga personers användning av flera språk eller dialekter i samma samtal eller mening (Gardner-Chloros 2009: 4). Situationen blir krångligare i andra slags definitioner: Auer (1984: 26) definierar t.ex. kodväxling som fenomen där talaren växlar från språk X till språk Y. Om talaren växlar från språk X till språk Y och tillbaka till X är det enligt Auer fråga om *transfer*. Det som Auer definierar som kodväxling, kallar Clyne (2003: 75) å andra sidan *transversion*. Kodväxling definierar Clyne som överföring av lexikala föremål igenom delar av tal.

Muysken (2000, refererad i Gardner-Chloros 2009: 13) tar upp konvergens som avgörande faktor när man ska definiera begreppen kodväxling och *kodblandning*. Enligt honom bevaras den enspråkiga karaktären av de olika språkvarieteterna i kodväxling. I kodblandning förekommer det konvergens mellan språkvarieteterna. Green-Vänttinen (1996, refererad i Vesamäki 2002: 40) anser att kodväxling handlar om längre sekvenser av ett annat språk som bäddas in i matrisspråket. Enskilda ord och korta fraser bör enligt Green-Vänttinen kategoriseras som lån. Vesamäki (2002: 41) däremot använder begreppet kodväxling som överbegrepp som innehåller all möjlig växling från enskilda lånord till längre yttranden och kodblandning. Enligt Skutnabb-Kangas (1981: 212–213) är medvetenhet avgörande faktor i kodväxling: om man är medveten att man byter kod, är det fråga om kodväxling.

Kodväxling kan enligt Blom och Gumperz (1972) delas in i *situationell* och *metaforisk* växling. Situationell växling orsakas av en förändring i situationen (t.ex. att samtalsämnet byts). Metaforisk växling emellertid kan tänkas ha ett mål, t.ex. att påverka någon eller nå ett visst mål i interaktionen. Kodväxling kan också delas in i *intrasententiell växling*, *intersententiell växling* och *påhängsväxling* (se. t.ex. Appel & Muysken 2005). Den första typen, intrasententiell växling syftar på växling inom en sats och den andra typen, intersententiell växling handlar om växling mellan satser. Påhängsväxling är växling i form av utrop och fristående fraser. (Appel & Muysken 2005: 118.) Ett exempel på påhängskodväxling är enligt Kolu (2017a: 132) det finska ordet *vitsi* (sv. *tusan*): “*vitsi jag är trött*”. Lainio (2007: 279) ger ett annat exempel på påhängskodväxling: “*Herregud, samanlaista mettää täällä on ku Suomes*” (sv. *Herregud, det finns samma sorts skog här som i Finland*).

Många forskare har undersökt var i meningen kodväxling kan förekomma. Kanske den mest kända teorin gällande detta är de två regler för kodväxling som Shana Poplack har utformat. Enligt den första regeln, *equivalence constraint*, tenderar kodväxling förekomma på sådana ställen i meningen där element från två språk inte bryter mot någon syntaktisk regel i någotdera språket (Poplack 1980: 586). Man har dock kunnat påvisa att detta inte alltid stämmer. Till exempel Aho (1999: 43, refererad i Gardner-Chloros 2009: 96) rapporterar om kodväxling mellan engelska och grek-cypriotisk dialekt som bryter mot engelskans ordföljd (se exempel 1 nedan)

Exempel 1 enligt Aho (1999: 43)

Irthe dhaskala **private**
Came teacher private
a private teacher came

Enligt den andra regeln, *free morpheme constraint*, är kodväxling inte möjligt mellan fritt morfem och bundet morfem. Detta betyder att form som "EAT-iendo" (sv. ätandet), som består av engelsk rot och spansk bundet morfem, kan inte förekomma. (Poplack 1980: 585–586.) Bland annat Carol Myers-Scotton har kunnat bevisa att inte heller detta stämmer alltid (Myers-Scotton 1983, refererad i Bhatia & Ritchie 1996: 640). Myers-Scotton ger exempel på kodväxling där fyra bundna morfem från swahili har fogats till det engelska verbet *spoil* (se exempel 2 nedan).

Exempel 2 enligt Myers-Scotton (1983)

vile vitu zake zi-me-**spoil**-iw-a
those things her they-perf-**spoil**-pass
Those things of hers were spoiled

Som man kan se finns det mycket variation mellan olika definitionerna av kodväxling och vissa begrepp används olikt beroende på forskare. Denna variation skapar en utmaning för forskare som undersöker kodväxling eller språkväxling och måste skapa sin egen definition av fenomenet och välja begreppen som bäst passar till egen undersökning. Begrepp som används i denna studie och motivering bakom valen av begrepp presenteras vidare i avsnitt 2.2.3.

2.2.1 Matrispråksmodellen

Carol Myers-Scotton utvecklade år 1993 teorin om interaktionens huvudspråk, dvs. matrispråk. Teorin heter *Matrix Language Frame (MLF) model*. Enligt denna modell kan man i kodväxling urskilja *matrispråk* (eng. Matrix Language) respektive *inbäddat språk* (eng. Embedded Language). Matrispråket är det språket som erbjuder en morfosyntaktisk ram som elementen från det andra språket bäddas in i (Myers-Scotton

1993: 3). Myers-Scotton presenterar två sätt att avgöra matrisspråket: *morfemfrekvenskriteriet* och *systemmorfemsprincipen*. Enligt morfemfrekvenskriteriet är matrisspråket det språket som på diskursnivå bidrar till flest morfem (Myers-Scotton 1993: 20). Enligt systemmorfemsprincipen kommer systemmorfemen, t.ex. böjningsändelserna, från matrisspråket och innehållsmorfemen från det inbäddade språket (Myers-Scotton 1993: 98).

Kolu (2017b) fann att det inte alltid är relevant eller möjligt att avgöra vilket som är interaktionens matrisspråk. Hon ställer sig också kritisk till Myers-Scottons påstående om att matrisspråket erbjuder en morfosyntaktisk ram för elementen från andra språk. Kolu (2017a: 131) konstaterar att tvåspråkiga möjligtvis inte betraktar ordförråden i sina två språk som separata system utan använder hela sina ordrepertoar i interaktionen. De använder ord som först kommer i åtanke eller som bäst passar in i kontexten oberoende av språket. Kolu (2017b: 77) påpekar också att grammatiska strukturer från olika språk bildar en integrerad resurs som en tvåspråkig person kan utnyttja i sin kommunikation: "[d]et är således inte viktigt för talarna vilket språk de enskilda strukturerna härstammar ifrån, utan det viktigaste är att kommunikationen fortlöper smidigt". Jag delar dessa synsätten. I mitt material orsakas språkväxling ibland av att något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande på ett visst språk (se vidare avsnitt 4.3.2). Man använder alltså det ordet som man lättast har tillgång till för att kunna uttrycka sig och göra kommunikationen smidig.

Trots problem som avgörandet av matrisspråket innebär, använder Kolu (2017b) begreppet i sin undersökning om tvåspråkiga ungdomars tal (matrisspråket avgörs enligt morfemfrekvenskriteriet). Begreppet används dock bara som sätt att beskriva ungdomars användning av språkresurserna i analysen (t.ex. att vissa ungdomar använder finska som matrisspråk och att svenska element bäddas in i det). Kolu (2017b: 59) tar upp problematiken med att använda förenklade begrepp som matrisspråk och inbäddade språk när man analyserar multipla och komplexa språkresurser:

"Det är givetvis en paradox att jag behöver använda begreppen matrisspråk och inbäddat språk i analysen av de grammatiska resurserna när jag redogör för språkresursernas komplexitet".

Jag använder begreppet matrisspråk på liknande sätt som Kolu (2017b), dvs. för att ge en helhetsbild om familjemedlemmars språkbruk. När jag alltså konstaterar att mammas matrisspråk är svenska betyder det att hon använder mer svenska enligt morfemfrekvenskriteriet. Begreppet matrisspråk används också i analysen av språkväxlingsfall. Jag till exempel konstaterar att en specifik växling i WhatsApp orsakas av att man citerar en sång på något annat språk än bidragets matrisspråk. Bidragets (dvs. WhatsApp-meddelandets) matrisspråk hänvisar här till det språk som bidrar till med flest morfem.

2.2.2 Att skilja mellan kodväxling och lånord

Såväl två- som annars enspråkiga människor använder ord från olika språk i sitt tal eller i skriven text men det är inte alltid fråga om kodväxling. Ibland kan ett ord på ett språk bli integrerat i ett annat språk så att det inte längre ses som kodväxling utan som etablerade lånord. En fråga som många forskare har ägnat sig åt, är hur kan man skilja mellan kodväxling och lånord. Om t.ex. en finlandssvensk talare använder det finska ordet "kiva" (sv. trevlig, kul), är det då fråga om kodväxling eller ett etablerat lånord?

Att skilja mellan lånord och kodväxling intresserar många forskare på grund av att ettordsväxlingar ofta (men inte alltid) är den vanligaste typen av kodväxling (Gardner-Chloros 2009: 30). Många forskare har försökt skapa kriterier för att kunna skilja mellan lånord och kodväxling. Sankoff, Poplack och Vanniarajan (1990: 76) till exempel konstaterar att lånord tenderar vara morfosyntaktiskt integrerade i matris-språket. Andra forskare (bl.a. Myers-Scotton 1992: 21 och Kolu 2017a: 132) konstaterar emellertid att det inte är möjligt att skilja mellan lån och kodväxling. De anser att det handlar om ett kontinuum (olika utvecklingsstadier av samma företeelse) och inte två olika lingvistiska processer. Enligt Haust (1995, refererad i Gardner-Chloros 2009: 31) har lånord sitt ursprung i kodväxling innan de blir etablerade. Vissa forskare anser att varje talare bör analyseras individuellt (t.ex. Aikhenvald 2002). Det som är ett etablerad lånord för en talare kan vara en tillfällig växling hos en annan (Aikhenvald 2002: 197). Håkanson (2003: 127) betraktar skillnaden mellan kodväxling och lånord ur ett annat perspektiv, nämligen utifrån talarens språkkunskaper. Hon anser att lånord används av personer som endast talar ett språk medan tvåspråkiga människor kodväxlar.

Jag anser i likhet med t.ex. Myers-Scotton (1992) och Kolu (2017a) att det är inte möjligt (och inte heller relevant i denna studie) att dra en skarp gräns mellan tillfällig växling (som i denna studie kallas transfer) och lån. Lånord förekommer först i kodväxling innan de blir etablerade lånord. Det är svårt, om inte omöjligt, att avgöra i vilket utvecklingsstadium något ord befinner sig i. Språket förändras och utvecklas hela tiden och som en utomstående forskare är det svårt att avgöra om något ord är etablerat i språkbruket eller är på väg att bli etablerat. Jag håller med Aikhenvald (2002) om att samma ord kan kategoriseras som etablerat lånord eller växling beroende på individen. Detta är ändå svårt att undersöka i praktiken. I mitt material förekommer lånord som finns listade i Finlandssvensk ordbok (jfr nedan). Jag anser att dessa har blivit etablerade i språket och kategoriserar dem alltså som lånord (samma praxis används av Kolu 2017a). Man bör ändå ta i beaktande att det på grund av att språket förändras snabbt, kan finnas lånord som har blivit etablerade även om de inte ännu har tagits med i en ordbok. Morel m.fl. (2014: 130) konstaterar att detta ordbokskriterium också utesluter ord som är etablerade lånord inom en viss praktikgemenskap (eng. community of practice). Man kan se familjen som en praktikgemenskap och

detta innebär att min analys utesluter lånord som används bara i denna familjens kommunikation (se vidare avsnitt 4.3.2).

2.2.3 Begrepp som används i denna studie

I denna avhandling används alltså begreppet *språkväxling* som syftar på olika typer av växling mellan två språk. Språkväxling fungerar alltså som paraplybegrepp, och dess underkategorier är *kodväxling*, *påhängskodväxling*, *transfer* och *lånord*. Begreppet språkväxling används på samma sätt (som paraplybegrepp) t.ex. av Cougnon (2011) som undersökte kodväxling, kodblandning, transfer och lånord i SMS-meddelanden. Jag valde att använda dessa begrepp för att jag anser att jag med dem kan skapa en omfattande beskrivning av olika typer av språkväxling i materialet. Genom att använda fyra specifika begrepp (kodväxling, påhängskodväxling, transfer, lånord) i stället för det breda och i viss mån diffusa begreppet kodväxling kan jag analysera och beskriva språkväxling noggrannare.

Med *kodväxling* syftar jag på växling mellan två olika språk som sker när talaren avviker från ett språk, dvs. börjar använda ett annat språk, och inte växlar tillbaka till det språket som hen började med (jmf. Auer 1984). Termen *transfer* används i denna studie för att beskriva användningen av enstaka ord eller konstruktioner från andra språk än bidragets matrisspråk. Om transfer förekommer i mitten av meningen följs den av en växling tillbaka till det språket som man började med (jmf. Cougnon 2011). *Påhängskodväxling* syftar på växling i form av utrop och fristående fraser. Som tidigare påpekats, anser jag i likhet med många andra forskare att det inte är möjligt att dra en skarp gräns mellan tillfällig växling (i denna studie *transfer*) och *lånord*. Jag har valt att kategorisera lånord som finns med i Finlandssvensk ordbok (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008) som t.ex. *kiva* (sv. trevlig, kul), som lånord. Jag anser att dessa har blivit etablerade i språket och bör därför behandlas som lånord och inte transfer. Man bör ändå observera att språkförändringar sker snabbt och att inte alla ord som enligt språkbrukarna har blivit etablerade lånord finns listade i ordböckerna.

2.3 Orsaker till kodväxling

Det finns mycket forskning kring vad som får människorna att kodväxla. I detta avsnitt presenterar jag tre taxonomier över orsaker till kodväxling. Dessa tre taxonomier är valda på grund av att de beskriver kodväxling i olika och för denna studie relevanta kontexter. Den första taxonomin är från Baker (2001) och den beskriver kodväxling i muntlig kommunikation. Denna taxonomi är enligt mig omfattande och sammanfattar de vanligaste orsakerna till kodväxling på ett bra sätt. Taxonomin som Berglund (2008) presenterar i sin studie beskriver kodväxling hos barn som är också relevant i

denna studiens kontext. Berglunds taxonomi bygger på tidigare studier om kodväxling hos barn och på resultat av hennes egen analys. Även om Berglunds informant var yngre än informanterna i denna studie, antar jag att några av orsakerna till kodväxling som Berglund presenterar kan förekomma också i äldre barns kommunikation (Berglunds informant undersöktes i åldern 3–7 år, informanterna i denna studie är 5–11 år). Den tredje taxonomin beskriver orsaker till kodväxling i digitalt medierad kommunikation och är utformad av Androutsopoulos (2013). Den är relevant på grund av att jag analyserar språkväxling också i WhatsApp som är en form av digitalt medierad kommunikation. Dessa tre taxonomier fungerar som bakgrund för min egen kategorisering av orsaker till språkväxling (för närmare beskrivning av metoden som används i denna studie se avsnitt 3.2).

2.3.1 Taxonomi 1: Orsaker till kodväxling i muntlig kommunikation

Colin Baker (2001: 102–104) presenterar sammanlagt tolv avsikter som kodväxling används för och funktioner som den har i muntlig kommunikation. Dessa sammanfattas i tabell 1 och förklaras noggrannare här. För det första kan kodväxling bero på att *talaren inte vet ett visst ord eller en viss fras på ett språk* och ersätter det med ett ord på ett annat språk. Baker (2001: 102) konstaterar att detta beror ofta på att tvåspråkiga individer använder olika språk i olika domäner. En tvåspråkig person kan t.ex. växla från hemspråket till språket som används i skolan när hen man talar om t.ex. något skolämne. Ett annat skäl till kodväxling kan vara att *något begrepp på ett språk saknar motsvarighet på det andra språket*. Enligt Baker kan man med hjälp av kodväxling *betona ett specifikt ord i meningen* eller *förstärka en begäran*. Till exempel en lärare kan upprepa uppmaningen till barn på något annat språk för att betona och förstärka det. Att upprepa det sagda på ett annat språk används också för att *förtydliga saker* (t.ex. läraren förklarar en sak på två språk).

Kodväxling har många funktioner i samtal. Baker konstaterar att tvåspråkiga människor kodväxlar när de *avbryter ett pågående samtal* och att kodväxlingen signalerar viljan att ta del i samtalet. Man kan också *hindra andra att ta del i konversationen* genom att byta språk. I samtal kan ett visst *samtalsämne* utlösa kodväxling. Enligt Baker växlar tvåspråkiga (engelska och spanska) individer i sydvästra Amerika till engelska när de talar om pengar (engelskan är affärsspråket). Kodväxling kan också *förändra samtalets stämning*, t.ex. minska spänningen. Om man *återger ett tidigare samtal* som har förts på ett annat språk, används ofta det språk som det återgivna samtalet har förts på.

Baker konstaterar att kodväxling även kan användas för att *kommunicera vänskap eller familjeförhållanden*. Tvåspråkiga individer kan uttrycka vänskap och gemensam identitet genom att växla från majoritetens språk till hemspråk eller minoritetsspråk. Kodväxling kan också användas för att *uttrycka behov av att bli accepterad av en grupp*. Enligt Baker kan kodväxling även förekomma i samband med *förändring i attityd eller förhållande till något*. Det kan t.ex. hända att när två tvåspråkiga individer möter

varandra, börjar de tala majoritetsspråk. När deras roller och etnicitet avslöjas under samtalet, växlar de till minoritetsspråket och detta signalerar bl.a. att den sociala distansen har blivit mindre. Om en talare däremot växlar till majoritetsspråk, kan detta ses bl.a. som talarens önskan att skapa mer distans mellan hen och lyssnaren eller önskan att skapa ett mer formellt förhållande.

Tabell 1 Orsaker till kodväxling i muntlig kommunikation anpassad efter Baker (2001: 102–104)

Orsaker till kodväxling	
1	lucka i ordförrådet
2	begrepp saknar motsvarighet på något språk
3	man betonar ett ord i meningen
4	man förstärker en begäran
5	man förtydligar eller förklarar någonting
6	man ansluter sig till en diskussion
7	man hindrar andra att ta del i diskussion
8	man byter samtalsämnet
9	man förändrar samtalets stämning
10	man återger ett samtal på dess original språk
11	man kommunicerar vänskap/familjeförhållanden eller uttrycker behov av att bli accepterad av en grupp
12	det uppstår förändring i attityd eller förhållande

2.3.2 Taxonomi 2: Orsaker till kodväxling hos barn

Raija Berglund (2008) undersökte ett tvåspråkigt (finska och svenska) barns språkval och kodväxling. På basis av tidigare studier och resultat av hennes egen analys kunde Berglund sammanställa orsaker till kodväxling hos barnet och dela in dem i 14 överkategorier (tabell 2). Den vanligaste orsaken till kodväxling var i Berglund (2008: 210) *specifisering av samtalspartner* som barnet gjorde genom att använda språk som den avsedda mottagaren talade och genom att använda tilltalsord (*pappa* och *äiti* = sv. mamma). Barnet kodväxlade också när han återgav något som han hade hört på originalspråket och när han hade lärt sig något begrepp på ett visst språk. Berglund (2008: 222–223) framhåller att i den senare typen av kodväxling var de flesta kodväxlade orden substantiv, t.ex. ord som hör till temat religion (barnet tog del i kyrkans barnklubb). Såsom kodväxling hos vuxna kan kodväxling hos barn också orsakas av en *lucka i ordförrådet* (jmf. Bakers taxonomi, orsak 1). Luckan kan enligt Berglund (2008: 225) vara bestående (barnet saknar något ord) eller temporär (barnet kommer inte ihåg ordet i talögonblicket).

Enligt Berglund kan barnens kodväxling ibland anknytas till någon specifik *aktivitet som utövas på ett visst språk*. Berglunds informant kodväxlade till svenska t.ex.

när han talade om en hobby som idkades med pappa på svenska och när han talade om skolämnen (han gick i svenskspråkig skola). Man skulle kunna också se dessa aktiviteter som olika domäner där olika språk används (jmf. Bakers första kategori och motivering bakom den). Barns kodväxling kan också bero på att barnet väljer att använda ett ord som är *mera framträdande och lättare tillgängligt* på ett språk på grund av att det temporärt ligger närmast i barnets kortminne. Ibland kan kodväxlingen även bero på *fonologiska, lexikala eller syntaktiska skäl*. Växlingen kan då orsakas till exempel av att något ord är lättare att uttala på ett språk. Berglunds informant hade problem med att producera r-ljud vilket fick honom att föredra det finska ordet *patja* i stället för det svenska *madrass* (Berglund 2008: 240).

Kodväxling hos barn kan orsakas av en s.k. *triggereffekt*. Triggereffekt hänvisar till någon yttre faktor som framkallar kodväxlingen, till exempel att man hör ett språk i tv:n samtidigt som man talar ett annat språk. Barn kodväxlar också när de vill precisera eller klargöra innehållet i en utsaga som de har uttryckt på ett språk (*förtydligande* kodväxling) eller när de vill *skapa en särskild kommunikationseffekt* (t.ex. att roa eller reta). Barn kan använda kodväxling för att påverka andra personers beteende och då kan kodväxlingen innehålla t.ex. *skärpning av det sagda*. Om barnet inte får svar på någon fråga på ett språk kan hen försöka nytt på ett annat språk. Kodväxling kan också användas för att övertala någon att göra någonting. Såsom vuxna kan också barn genom kodväxling *inkludera någon i samtalet eller utesluta någon ur det*. Berglunds informant inkluderade t.ex. enspråkiga barn i dagvården i samtalet genom att kodväxla när han tilltalade dem. Dessutom kan barn *framhäva grupptillhörighet eller visa empati* med kodväxling även om det inte finns många belägg på den här typen av växling i Berglunds material.

Slutligen kan barn ha *individuella skäl till kodväxling*. I fråga om Berglunds informant är några av dessa *kodväxling i speciellt sinnestillstånd* (t.ex. arg eller förvånad) och *kodväxling (från finska till svenska) i samband med räkneord* (Berglund 2008: 264-280) Här är det värt att lyfta fram Kolus (2017a) studie. Kolu (2017a: 146) resultat visar att även äldre barn (i detta fall 14–15 år gamla) kodväxlar från finska till svenska i samband med räkneord. Berglund konstaterade att växling i samband med räkneord beror på att de finska räkneorden är längre och böjningen av ordningstal är komplicerad. Kolu menar att ungdomars växling i samband med räkneord troligen inte beror på deras språkkompetens i finska. Kodväxling i samband med räkneord i språkparet svenska-finska förekommer alltså också i äldre barns kommunikation och beror inte alltid på bristfälliga språkkunskaper. Jag antar att skäl till växling vid räkneord kan vara att de kortare och enklare svenska räkneorden är lättare tillgängliga och man behöver inte anstränga sig lika mycket för att använda dem. Detta utesluter dock inte det att man känner till och kan använda de finska motsvarigheterna. Dessutom kan även barnets skolspråk påverka växlingen vid räkneord. Kolu och Berglunds informanter gick i svenskspråkig skola och man kan anta att språket som man har studerat matematik på påverkar språkbruket och växlingen i samband med räkneord.

Tabell 2 Orsaker till kodväxling hos barn enligt Berglund (2008: 209)

Barn kodväxlar för att de:	
1	specificerar samtalspartnern
2	återger det hörda på originalspråket
3	har lärt sig begreppet på språket i fråga
4	fyller en lucka i vokabulären
5	har upplevt aktiviteten på språket i fråga
6	föredrar ett ord som är mera framträdande, lättare tillgängligt
7	använder ett ord av fonologiska, lexikala eller syntaktiska skäl;
8	använder ett visst språk till följd av triggereffekt
9	förtydligar sin utsaga, förebygger eller förklarar ett missförstånd
10	skapar en särskild kommunikationseffekt: roar, retar, beordrar, befäller
11	modifierar budskapet: skärper eller förmildrar utsagan
12	inkluderar någon i samtalet, utesluter någon ur samtalet
13	framhäver gruppstillhörighet eller identitet, visar empati;
14	har individuella skäl till sin kodväxling

2.3.3 Taxonomi 3: Orsaker till kodväxling i digitalt medierad kommunikation

Jannis Androutsopoulos (2013: 681) som har undersökt kodväxling i bl.a. IRC-chattar presenterar åtta skäl till varför man kodväxlar i digitalt medierad kontext (tabell 3). För det första kodväxlar man i digitalt medierad kommunikation vid *hälsningar, farväl och lyckönskningar*. Den här typen av växling påverkar diskursens organisation som Cathomas m.fl. (2015: 185) påpekar. Enligt Androutsopoulos kan *kulturbundna element* som vitsar utlösa kodväxling i digitalt medierad kommunikation. Kodväxling används också i digitalt medierad kontext för att återge någonting på originalspråket (alltså *förmedla rapporterat tal*) och för att *betona* någonting (jmf. Bakers taxonomi orsakerna 3 och 10 samt Berglunds taxonomi orsak 2).

Kodväxling i digitalt medierad kommunikation kan också orsakas av att *man specificerar samtalspartner, reagerar på den andra personens språkval eller utmanar andras språkval*. Dessutom kan den används vid *byte av samtalsämne eller perspektiv* (jmf. Bakers taxonomi orsak 8) eller för att skilja fakta från åsikter. Med hjälp av kodväxling kan man också visa vad som ska betraktas som *seriöst och vad som icke-seriöst*. Man kan till exempel minska risken för en ansiktshotande situation genom att använda humoristisk kodväxling när man svarar nekande på en fråga som man förväntas att svara ja-kande. Slutligen kan kodväxling till eller från samtalspartners kod användas för att uttrycka t.ex. *godkännande eller avvikande åsikt*.

Tabell 3 Orsaker till kodväxling i digitalt medierad kommunikation, anpassad efter Androutsopoulos (2013: 681)

Man kodväxlar i digitalt medierad kontext:	
1	vid hälsningar, farväl och lyckönskningar
2	vid kulturbundna element som poesi och vitsar,
3	för att man förmedla rapporterat tal
4	för att betona någonting
5	för att specificera samtalspartner, reagera på den föregående personens språkval eller utmana andras språkval
6	vid byte av samtalsämne eller perspektiv och för att skilja fakta från åsikter
7	för att markera det sagda som seriöst eller icke-seriöst och för att minska risken för en ansiktshotande situation
8	för att uttrycka godkännande eller avvikande åsikt, enighet eller oenighet m.m.

2.4 Digitalt medierad kommunikation

Digitalt medierad kommunikation började undersökas på 1990-talet. Då använde forskarna termen datormedierad kommunikation (eng. *computer mediated communication*) som Susan Herring (1996: 1) definierade som kommunikation mellan människor via datorer. Sedan dess har teknologin utvecklats och digital kommunikation sker inte längre enbart via datorer utan också t.ex. via mobiltelefoner i olika applikationer som WhatsApp. Jag använder begreppet digitalt medierad kommunikation i denna studie. Jag anser att detta begrepp, som används t.ex. av Palviainen (2021), är mer beskrivande än datormedierad kommunikation i denna studiens kontext.

De första studierna om digitalt medierad kommunikation behandlade bl.a. frågan om språket i digital kommunikation mest liknar tal eller skrift (t.ex. Ferrara m.fl. 1991). Språket i digital kommunikation, dvs. akronymer, förkortningar och emoji, intresserade också forskarna (se t.ex. Murray 1990). Därtill har man undersökt bl.a. artighet i digitalt medierad kommunikation (t.ex. Herring 1994) och hur turtagning fungerar i chattediskussioner (t.ex. García & Baker Jacobs 1999). Digital medierad kommunikation är nuförtiden ett mycket välutforskat ämne och man har även undersökt kodväxling i digitalt medierad kommunikation. Beat Siebenhaar (2006) har t.ex. undersökt kodväxling i IRC-chattar och Jannis Androutsopoulos (2007) kodväxling i webbforum. Det finns dock överraskande få studier om kodväxling i mobile instant messaging-applikationer som WhatsApp (se vidare avsnitt 2.4.4).

2.4.1 Mobile instant messaging

Kommunikation via WhatsApp är en typ av digitalt medierad kommunikation som mer specifikt kan beskrivas som *mobile instant messaging*. På svenska talar man om snabbmeddelanden eller direktmeddelanden (Institutet för språk och folkminnen 2014). Jag anser dock att den engelska termen beskriver fenomenet mer träffande. Den är också entydig och lätt att använda (t.ex. genom att förkorta det till MIM). Enligt Hsieh och Tseng (2017: 405) hänvisar begreppet *mobile instant messaging* (MIM) till textbaserad kommunikation som sker via internet i realtid i applikationer (som WhatsApp) på deltagarnas mobiltelefoner. MIM-applikationer är ofta billiga eller gratis. I MIM-applikationer kan man ofta skicka också videor, röstmeddelanden och emojiier samt skapa gruppchattar. (Hsieh & Tseng 2017: 405.) Nuförtiden är det även möjligt att ringa samtal och videosamtal med en eller flera deltagare via MIM-applikationer. Många instant messaging-applikationer erbjuder också funktionen som kallas "presence awareness", dvs. möjligheten att se vilka andra användare är på plats och när de senast har använt systemet (Cameron & Webster 2005: 86).

Även om MIM ofta sker i realtid, kan WhatsApp-kommunikation också vara asynkron (Andujar 2016: 66). Asynkron kommunikation hänvisar här till icke-samtidig kommunikation. Samtalspartnern i WhatsApp svarar alltså inte alltid meddelanden genast vilket kan till exempel bero på att man inte har möjlighet att använda telefonen vid en viss tidpunkt. I synkron kommunikation däremot använder samtalspartnern WhatsApp samtidigt och kommunikationen händer i realtid. Vissa forskare som Verheijen m.fl. (2018) beskriver WhatsApp-kommunikation som semi-synkron. Kommunikation i WhatsApp-gruppen som analyseras i denna studie är ofta asynkron (meddelanden besvaras inte genast utan det oftast uppstår en fördröjning vars längd varierar mellan några minuter och flera timmar).

Mobile instant messaging hör till digitalt medierad kommunikation men det finns vissa skillnader mellan MIM och andra typer av digitalt medierad kommunikation. Hsieh och Tseng (2017) granskar MIM och dessa skillnader med hjälp av *media richness theory*. Enligt teorin varierar mängden och rikligheten av information som olika kommunikationskanaler kan förmedla (Daft & Lengel 1984, refererad i Hsieh & Tseng 2017: 406). En av skillnaderna mellan MIM och andra typer av digitalt medierad kommunikation är möjligheten att uttrycka känslor och ansiktsuttryck med hjälp av emojiier. Man kan alltså skicka både verbala och ickeverbala meddelanden via MIM vilket ökar informationens mängd (Hsieh & Tseng 2017: 406).

Cameron och Webster (2005) har analyserat skillnader mellan tre typer av digitalt medierad kommunikation: instant messaging, e-post och chattar. Enligt Cameron och Webster (2005: 87) skiljer sig instant messaging (och mobile instant messaging, i mitt tycke) från e-postkommunikation på många olika sätt. Man kan ofta skicka IM-meddelanden enbart till andra som använder samma system. IM-meddelanden är också vanligtvis kortare än e-postmeddelanden och användarna skickar och mottar

dem i realtid (kommunikation är alltså snabbare än t.ex. via e-post). IM skiljer sig från e-post- och chatkommunikation också när det gäller den ovannämnda *presence awareness* -funktionen. En annan skillnad är personer som IM, e-post och chatt används med. Grinter och Palen (2002: 24) konstaterar att man oftast kommunicerar via IM med personer som man redan känner till.

2.4.2 WhatsApp

WhatsApp är en MIM-applikation som kan installeras på mobiltelefoner med internetuppkoppling. Den lanserades år 2009 och hade år 2020 två miljarder månatligt aktiva användare världen över (Statista 2020). WhatsApp erbjuder möjligheten att skicka text, bild, videor och röstmeddelanden till en person i taget eller till flera personer i gruppchattar. Kommunikationen i WhatsApp kan ske både synkront och asynkront. WhatsApp används oftast i informell kommunikation t.ex. mellan vänner eller inom familjen. WhatsApp är den mest använda sociala medier -applikationen för att hålla kontakt med vänner och familjemedlemmar i Finland (Audience Project 2019: 82, och SoMe ja Nuoret 2019).

I WhatsApp, såsom i många MIM-applikationer, kan användaren se om andra användare är plats och när de senast har använt applikationen (den s.k. *presence awareness*-funktionen) även om man i WhatsApp även kan välja att inaktivera den sistnämnda funktionen. Med hjälp av symboler under meddelandet kan användaren se när mottagaren har fått meddelandet och när hen har läst det. Med hjälp av en annan symbol ser man också när den andra skriver ett meddelande. (Taipale & Farinosi 2018: 2.) Enligt mig bidrar dessa funktioner till WhatsApp-kommunikationens unika karaktär. *Presence awareness*-funktionen kan användas för att avgöra när synkront kommunikation är möjlig (man kan välja att skicka meddelandet eller börja ett samtal när man ser att den andra användaren är på plats). Möjligheten att se när den andra har läst meddelandet och när hen skriver ett meddelande skapar känslan av omedelbar interaktion och upplevelsen av att vara närvarande med andra användare (jmf. Hsieh & Tseng 2017).

WhatsApp är enligt Audience Project (2020) väldigt populär i Finland. Åttiofyra procent av alla finländare använder WhatsApp. De som använder WhatsApp, använder det flitigt: åttiotre procent uppger sig vara dagliga användare. WhatsApp är enligt SoMe ja Nuoret (2019) populär speciellt bland unga (13-29-åringar). WhatsApp har blivit mer populär i Finland genom åren. Antal finländare som använder WhatsApp har ökat från 68 % år 2016 till 84 % år 2020 (Audience Project 2020: 48, 51) När Audience Project år 2020 frågade vilka tre applikationer finländare inte kan vara utan, nämnde 47 % av finländare WhatsApp som en av dom. Här skiljer sig Finland från de flesta av de sex andra länderna som undersöktes (Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Storbritannien och USA). Bara i Tyskland är WhatsApp mer populär än Finland. I

Norge och Danmark är WhatsApp inte ens med på listan på applikationer som människor inte kan vara utan. (Audience Project 2020: 12–20.) På grund av att WhatsApp är så populär i Finland är den också extra intressant som forskningsföremål.

2.4.3 Mobile instant messaging jämfört med modaliteterna tal och skrift

Som påpekats i början av detta kapitel, fokuserade de första studierna om digitalt medierad kommunikation främst på frågan om språket i digitalt medierad kommunikation mest liknar tal eller skrift. Denna fråga är relevant också i denna studiens kontext, speciellt på grund av att jag analyserar både familjemedlemmars muntliga kommunikation och familjens skriftliga kommunikation i WhatsApp. Ska man se mobile instant messaging som skrift eller är det talat språk, bara i skriven form? För att svara på denna fråga måste man först bekanta sig med talets och skriftens egenskaper.

Skillnader mellan tal och skrift har undersökts mycket. Naomi Baron (1998: 137) presenterar en, i mitt tycke omfattande, jämförelse av dessa modaliteterna. Sammanfattningsvis konstaterar Baron att tal är spontant, kortvarigt, informellt och sker oftast ansikte mot ansikte. Talets syntax är enklare än skriftens och tal är mindre strukturerad (innehåller mer repetition). Skrift emellertid är inte kortvarigt (man kan läsa en text många gånger) och den är ofta planerad och formell och skribenten och läsaren är separerad i tid och rum. Skriftens syntax är komplex och den är mer strukturerad. Cameron och Panovic (2014: 21) lyfter fram att tal produceras i realtid medan ett skriftligt meddelande kan planeras och bearbetas innan mottagaren får det. Per Linell (2005) tar upp en central aspekt som fattas i Barons jämförelse, nämligen tal och ickeverbal kommunikation. När man talar kan man uttrycka sig också med hjälp av t.ex. gester, ansiktsuttryck och kroppsställning (Linell 2005: 19). Dessa fattas i skriftlig kommunikation även om det finns olika sätt att ersätta dem, t.ex. emoji.

Baron (1998: 137–138) påpekar att man inte alltid kan dra en skarp gräns mellan modaliteterna tal och skrift. Ett skrivet meddelande till en vän kan mycket väl vara informellt, mindre strukturerat och ha en enklare syntax och formellt tal kan innehålla många egenskaper som är typiska för skrift (t.ex. komplex syntax och formalitet). Enligt Baron (1998: 138) borde man egentligen placera modaliteterna på ett spektrum där talets eller skriftens användningsomständigheterna skulle avgöra dess plats på spektrumet.

Hurdant är då mobile instant messaging jämfört med tal och skrift? Liknar MIM mer tal eller skrift? Eller borde man behandla MIM som egen modalitet som skiljer sig från både tal och skrift? Hsieh och Tseng (2017: 406) konstaterar att jämfört med andra kommunikationsteknologier, liknar funktioner av instant messaging mer ansikte mot ansikte -samtal. De hänvisar till Nardis m.fl. (2000: 80) konstaterande att transmissionstiden av MIM-meddelanden är kort och att detta skapar känslan av omedelbar interaktion. I samband med detta beskriver Hsieh och Tseng (2017: 406) MIM och upplevelsen av att vara närvarande med andra användare:

”The instantaneous exchange of text messages back and forth, creates a sense of being present together among the communicators, although the co-presence is temporal instead of spatial”.

Denna upplevelse uppnås vanligtvis enbart i ansikte mot ansikte -samtal och det är troligen svårt att uppnå den i andra former av skriftlig kommunikation som t.ex. e-post. Också Andujar (2016: 64) konstaterar att MIM liknar ansikte mot ansikte -kommunikation på grund av att MIM händer i realtid.

David Crystal (2001) analyserar ”netspeak”, dvs. språket på internet (e-post, chatgrupper, virtuella världar) och jämför det med tal som sker ansikte mot ansikte (dvs. muntlig kommunikation). På grund av att chattar och WhatsApp-samtal i viss mån liknar varandra (korta meddelanden, i realtid), tycker jag att hans iakttagelser kan användas också när man jämför WhatsApp-samtal (MIM-kommunikation) med tal och skrift. Man bör dock observera att teknologin (och MIM-applikationer) har utvecklats mycket sedan Crystal gjorde sin analys. Nutida MIM-applikationer är multimodala och man har fler möjligheter att till exempel uttrycka prosodi och paraspråk till exempel genom röstmeddelanden, videon och foton. Min analys av familjens kommunikation i WhatsApp fokuserar dock i första hand på det skrivna språket i WhatsApp och därför anser jag att man kan utgå Crystals iakttagelser även om hans analys är inte ny.

Enligt Crystal (2001: 28–29) liknar netspeak både tal och skrift. Han konstaterar att e-post, chattgrupper och virtuella världar har många liknande egenskaper som tal, man t.ex. förväntar omedelbart svar i alla dessa kontexter. I chattgrupper (och i WhatsApp, enligt mitt tyckte) ”talar” människor till varandra. Crystal (2001: 29–30) konstaterar att det finns dock också många skillnader mellan netspeak och muntligt ansikte mot ansikte-samtal. En av dem är brist på samtidig (eller simultan) respons. När man talar får man hela tiden respons om hur lyckat ens meddelande är (om den andra förstår eller om man måste omformulera meddelandet) i form av den andras reaktioner (t.ex. nickandet). Medan när man skriver ett bidrag i t.ex. WhatsApp-samtal, kan mottagare inte reagera på meddelandet medan man skriver det och man får respons först när man har skickat meddelandet. I detta sammanhang liknar netspeak mer skrift än tal.

Netspeak liknar mer skrift också när det gäller planering av meddelandet. När man skriver meddelanden på internet (eller i WhatsApp) kan man planera meddelandet, stanna för att tänka medan man skriver och läsa meddelandet igenom innan man skickar det. Detta är inte möjligt i muntlig kommunikation. WhatsApp-meddelanden skrivs dock oftast enligt Barasa (2016: 61–62) utan mycket medvetet planering. Kommunikationen på internet är långsammare än i samtal som sker ansikte mot ansikte (Crystal 2001: 31). Detta kan enligt Crystal bero t.ex. på omständigheterna som användarna befinner sig i (om de t.ex. har möjlighet att använda dator/mobiltelefon vid en viss tidpunkt) och på datorns/mobiltelefonens ställningar (om den uppmärksammar användaren om ett nytt meddelande).

En annan skillnad mellan netspeak och ansikte mot ansikte-samtal, är avsaknaden av bl.a. ansiktsuttryck, gester och kroppsställning (kroppsspråk och proxemik) i netspeak. Olika ansiktsuttryck kan uttryckas med emoji, men de skapar ibland missförstånd och en emoji kan uttrycka många känslor, t.ex. glädje, vits, sympati, god humor osv (Crystal 2001: 36). Emoji som Crystal presenterar är enkla (skapad med hjälp av bl.a. punkter och parenteser). Emoji i WhatsApp är mer detaljerade men kan ändå orsaka missförstånd (ett exempel på detta är de otaliga artiklar med rubriker som "Visste du vad denna emoji egentligen betyder?").

Crystals "netspeak" har alltså mycket gemensamt med både skrift och tal. Sammanfattningsvis konstaterar Crystal (2001: 47): "Netspeak is identical to neither speech nor writing, but selectively and adaptively displays properties of both". I en noggrannare definition av "netspeak" tar Crystal (2001: 48) också upp teknologin som påverkande faktor:

"I would have to adopt an aliens metaphor to capture my own vision of Netspeak as something genuinely different in kind - 'speech+writing+electronically mediated properties'. It is more than just a hybrid of speech and writing, or the result of contact between two long-standing mediums. Electronic texts, of whatever kind, are simply not the same as other kinds of texts".

Jag anser i likhet med Crystal att teknologin är en central faktor som bidrar till karaktären av netspeak och också till karaktären av mobile instant messaging. Jag tycker att mobile instant messaging bör behandlas som en egen typ av kommunikation som baserar sig på skrift men som delar många egenskaper med tal och har påverkats av teknologins möjligheter och restriktioner. Med teknologins möjligheter och restriktioner menar jag bl.a. den ovannämnda presence awareness-funktionen, mobilens inställningar (om den uppmärksammar användaren om ett nytt meddelande) och användningen av emoji (som kan användas för att uttrycka känslor men som också kan orsaka missförstånd).

2.4.4 Kodväxling i digitalt medierad kommunikation

I detta avsnitt presenterar jag tidigare studier om kodväxling i digitalt medierad kommunikation. Kodväxling i mobile instant messaging har undersökts bara i några kandidat- och magisteravhandlingar (t.ex. Lemmetty 2020 och Lindewall 2020). Många forskare har dock studerat språket i digitalt medierade kontexter och andra språkliga fenomen än kodväxling i digitalt medierad kommunikation, också när det gäller språkparet svenska-finska. Till exempel Ahti (2018) undersökte finlandssvenska chattar och språket i dem även om hennes studie inte innefattade kodväxling. Forskning om kodväxling i digitalt medierad kommunikation börjades med studier om kodväxling i IRC-chattar och SMS-meddelanden. Cathomas m.fl. (2015: 172–173) konstaterar att i början granskade forskare kodväxling i SMS-meddelanden ur språkekonomisk perspektiv, dvs. att man kodväxlar för att spara tid eller plats. Nuförtiden ser man

kodväxling, både i muntlig såväl som i digitalt medierad kommunikation, som språklig resurs som används för att nå olika kommunikativa mål (t.ex. strukturering av samtal).

Sandra Barasa (2016) undersökte universitetsstuderaendes kodväxling i olika typer av digitalt medierad kommunikation i Kenya. Hennes material omfattade sms-meddelanden, instant messaging-meddelanden, e-post-meddelanden och kommunikation i social media. Barasa (2016: 61) kom fram till att kodväxling i digitalt medierad kommunikation stort sett liknar kodväxling i muntlig kommunikation men att det finns också vissa drag som är typiska för kodväxling i digitalt medierad kommunikation. Dessa drag är *snabbhet, enkelhet, platsbegränsning* samt *kreativitet*.

Barasa (2016: 61–67) konstaterar att snabbhet är ett centralt drag i synkron digitalt medierad kommunikation, som instant messaging, och att det beror på att man strävar efter att göra kommunikationen tal-liknande. Hon menar att kodväxling orsakas av att skribenten använder det ord som först kommer i åtanke oberoende av språket. Kodväxling kan även bero på att något ord är kortare och lättare att skriva på ett språk än på något annat (enkelhet). I vissa digitalt medierade kontexter är antalet tecken på meddelandet begränsad och då kan kodväxlingen bero på att man medvetet använder ord som är kortare för att spara plats. Vidare kan kodväxlingen användas medvetet och avsiktligt för att kommunicera på ett kreativt och roligt sätt.

Jag antar att tre av drag som Barasa hittade i sitt material (snabbhet, enkelhet och kreativitet) också kan förekomma i mitt material. Speciellt snabbhet som är typiskt för instant messaging kan vara skäl till språkväxling i mitt WhatsApp-material. Man bör ändå ta i beaktande att kommunikationen i familjens WhatsApp-grupp är mestadels asynkront och att snabbheten kanske inte är centralt i asynkront IM. Antalet tecken på meddelandet är inte begränsat i WhatsApp och därför är användare inte tvungna att planera sina ordval för att spara plats.

Jannis Androutsopoulos och Volker Hinnenkamp (2001) undersökte kodväxling i flerspråkiga IRC-chattar. Deras material var två chatsamtal vilkas matrisspråk var turkiska respektive grekiska men där tyska användes mycket på grund av att flera samtalsdeltagare bodde i Tyskland. I detta material orsakades kodväxling bl.a. av byte av samtalsämne och av specificering av samtalspartner, dvs. att man använde ett visst språk för att tala med en viss samtalspartner (Androutsopoulos & Hinnenkamp 2001: 17–29). Kodväxling användes också för att uttrycka samhörighet och för att visa att man håller med eller att man inte gör det.

Cathomas m.fl. (2015) och Cougnon (2011) undersökte kodväxling och kodväxlingens funktioner i SMS-meddelanden i flerspråkiga länder (Schweiz respektive Belgien). Även om teoretiska utgångspunkter i Cathomas m.fl. och Cougnons studier skiljde sig åt (olika begrepp och olika sätt att dela in kodväxling i kategorier), fanns det likadana mönster i resultaten. Deltagarna i de båda studierna använde mest substantiv och adverb från andra språk (andra än meddelandenas matrisspråk) i sina SMS-meddelanden (Cathomas m.fl. 2015: 177, Cougnon 2011: 5). Dessutom var det

vanligt att inleda SMS-meddelanden med en hälsning på något annat språk än matrispråket (Cathomas m.fl. 2015: 184, Cougnon 2011: 10). Många deltagare i Cathomas m.fl. studie även avslutade sina SMS-meddelanden med farväl på andra språk. Forskarna konstaterar att hälsningar och farväl används för att strukturera samtal och att detta betonas genom språkväxling (Cathomas m.fl. 2015: 183).

Cathomas m.fl. och Cougnon analyserade också språkväxlingens funktioner. Enligt Cathomas m.fl. (2015: 185) påverkar de flesta av kodväxlingens funktioner (t.ex. farväl, hälsningar, gratulation) diskursens yttre organisation. Till exempel avgränsning eller betoning av olika talakter markeras ofta med språkväxling (t.ex. frågor på främmande språk). I Cougnons studie förekom språkväxling oftast i samband med att samtalsämnet byttes (situationell växling) eller när någonting upprepades (metaforisk växling). Upprepningar användes i SMS-meddelanden för att förstärka känslorna, något som skiljer sig från upprepningars funktion i andra situationer där det oftast handlar om att t.ex. förklara någonting på ett bättre sätt (Cougnon 2011: 8-10).

Näst presenterar jag denna studiens material och metod. Jag redogör för familjens språkliga bakgrund och samtalen som jag analyserar. Detta följs av analys av familjens kommunikation och språkväxling (kapitel 4) samt en sammanfattande diskussion om studiens mest centrala resultat och kritisk granskning av studiens genomförande (kapitel 5).

3 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel presenterar jag materialet som jag analyserar (familjen och samtalen). Jag redogör också för studiens metod och diskuterar forskningsetiken.

3.1 Material

Mitt material består av en serie WhatsApp-samtal och två muntliga samtal från en tvåspråkig familj. Familjen har också intervjuats två gånger gällande deras språkbruk och medieanvändning. Dessa två intervjuer används i denna studie för att bidra med information om t.ex. familjens bakgrund och rapporterat språkbruk. Materialet har samlats in inom forskningsprojektet *What's in the App? Digitalt medierad kommunikation över tid och rum i nutida flerspråkiga familjer* (2018-2022) vid Jyväskylä universitet³. Projektets syfte är att undersöka digitala vanor i flerspråkiga familjer i Finland. Detta undersöker man både genom en omfattande kartläggning och genom att närmare granska kommunikationen i ett urval av flerspråkiga familjer. Inom forskningsprojektet har man bland annat analyserat karaktären av förälder-barn-WhatsApp-samtal, dvs. hur barn och föräldrar använder WhatsApp i sin kommunikation (se Palviainen 2021).

3.1.1 Familjen

Familjen som jag undersöker består av mamma, pappa och tre barn. Barnen är Anders (5), Emma (9) och Lars (11). Dessa namn är inte barnens riktiga namn utan pseudonymer. Hädanefter kommer jag att använda termer mamma och pappa samt barnens pseudonymer för att syfta på olika medlemmar i familjen. Av bakgrundsintervjuerna framkom att familjens mamma kommer från en flerspråkig familj där hennes mamma

³ Se www.jyu.fi/whatsinapp

talade danska och pappa finska. Hon själv talade svenska med sin syster, danska med sina bröder och mamma och finska med pappa. Hennes skolspråk har varit engelska, svenska och finska. Nuförtiden talar mamma enligt sin egen redogörelse svenska med sina barn, man och vänner. Finska talar hon med sin egen pappa samt på jobbet. Mammans mor har dött men hon talar fortfarande danska med sina bröder och med släktingar i Danmark.

Hemma hos pappas familj talades det svenska. Pappas pappa var svenskspråkig men också den ursprungligen finskspråkiga mamman talade svenska med sin son. Senare bytte mamma språket och började tala finska med sin son. Pappa har gått i svenskspråkig skola men senare i livet studerat på finska. Han konstaterade i intervjun att hans sociala språk är svenska men att han och mamma beslöt att han ska tala finska med barnen. Mamma och pappa talade svenska med varandra innan de fick barn, och man kan konstatera att det var barnen som gjorde familjens kommunikation tvåspråkig (se avsnitt 2.1). Familjen bor på en tvåspråkig ort i Finland och är en medelklassfamilj.

Familjens mamma talar alltså enligt familjemedlemmarnas redogörelse svenska med barnen och pappa talar finska med barnen. Mammans och pappas gemensamma språk är svenska. Man kan konstatera att hemma hos familjen har svenskan starkare ställning än finskan. Barnen går i svenskspråkig skola och talar svenska också sinsemellan och med farfar. Finska talar de med pappa, farmor och morfar. Barnens tvåspråkighet är simultan, dvs. de har tillägnat sig sina två språk samtidigt från tidig ålder. Barnen har också kunskaper i danska på grund av att familjen har bott i Danmark och besöker Danmark årligen. Danska används dock inte hemma utan oftast på resorna till Danmark.

Som konstaterats tidigare, beslöt föräldrarna att pappa skulle tala finska med barnen när de fick sitt första barn. Enligt föräldrarna används alltså en person - ett språk-strategi i familjen (se avsnitt 2.1). Mamma påpekade dock i intervjun att hon och pappa inte är så strikta som hennes egna föräldrar var när det gäller strategin. Enligt mamma ville hennes mor att barnen skulle hålla språken isär och tala danska med henne och finska med pappa:

”Min mamma var jättesträng me att vara konsekvent me språken och när vi då hade egentligen hade vi tre språken vid matbordet (---) och de va alltid beroende på på nåt sätt vem de rikta sig åt och så va de sen på olika språk och hon va så här väldigt tydlig på de att vi sku hålla oss till de att ett språk i tåge”

Mamma konstaterade i bakgrundsintervjun att hon och pappa inte följer EPES-strategin lika noggrant. Att strikt följa EPES-strategin var ovanligt också i De Houwers (2007) studie som omfattade över 1500 tvåspråkiga familjer. Pappa tog upp skillnaden mellan rapporterat och faktiskt språkbruk och påpekade att det ibland kan hända att han och barnen talar svenska (och inte finska) även om de (mamma och pappa) i intervjun säger att pappa alltid talar finska med barnen. Även om mamma och pappa

inte har varit så strikta när det gäller EPES-strategin, påpekade mamma i intervjun att hon själv ibland påminner andra familjemedlemmar (troligen barnen när de talar med pappa) att hålla sig till finskan. Man kan alltså konstatera att familjen använder EPES-strategin som ett slags princip som man i stort sett (men inte alltid) följer.

3.1.2 Samtalen

Materialet som används i denna studie är alltså två muntliga samtal och en serie WhatsApp-samtal från familjen. Alla fem familjemedlemmar deltar i de muntliga samtalen och fyra av dem i WhatsApp-samtal. De muntliga samtalen har bandats in av familjen själv (ljudinspelning) med hjälp av en mobiltelefon. Det ena sker när familjen äter kvällsmat (detta samtal kallas *Kvällsmat* i denna studie) och det andra samtalet rör ett familjeråd, dvs. familjen talar om olika saker tillsammans med syfte att åstadkomma gemensamma beslut (detta kallas *Familjeråd* i denna studie). Samtalet *Kvällsmat* är ca. 15 minuter och *Familjeråd* ca. 21 minuter. Jag transkriberade samtalen⁴.

På grund av att familjen själv har bandat in samtalen utan forskarens närvaro kan man anta att samtalen skildrar familjens faktiska språkbruk⁵. Båda äldre barnen påpekade i den andra intervjun (i slutet av forskningsprocessen) att man snabbt glömde att samtalen bandas in när man började tala. Ingen av familjemedlemmarna kommenterade faktumet att samtal bandas in under samtalen som jag analyserade. Detta utesluter dock inte det att t.ex. föräldrarna kan ha varit medvetna om inspelningen och detta kan ha påverkat deras språkbruk. Familjen kunde också välja de samtalen som de gav vidare till forskarna och utesluta sådana som de inte ville ge.

WhatsApp-materialet innehåller kommunikation som skett i familjens gemensamma WhatsApp-grupp under 2,5 år (från gruppens grundande i slutet av år 2017 till våren 2020). WhatsApp-kommunikationen exporterades med hjälp av Export chat-funktionen i WhatsApp-applikationen och konverterades till en Word-fil. Den omfattar sammanlagt 462 bidrag (dvs. 462 meddelanden). I WhatsApp-samtalen deltar fyra av dessa familjemedlemmar (alla utom det yngsta barnet som inte ännu hade en egen telefon). WhatsApp är den enda applikationen som familjen använder för att kommunicera med varandra. Familjens mamma berättade i den första intervjun att WhatsApp-gruppen ändå inte används så mycket utan man ringer istället många korta samtal under dagen (t.ex. föräldrar ringer barnen på morgonen för att kontrollera att de har stigit upp). Kommunikationen i WhatsApp-gruppen är mestadels asynkron men det förekommer också korta avsnitt när flera medlemmar diskuterar synkront (för närmare analys av WhatsApp-kommunikationen se avsnitt 4.2).

⁴ För transkriptionsnyckeln se bilaga 1.

⁵ Se också Berglunds (2008: 34) och Hassinens (2002: 61) analys om detta.

3.2 Metod

Metoden i denna studie är kvalitativ innehållsanalys. Enligt Tuomi och Sarajärvi (2002: 105) är syftet med innehållsanalysen att skapa en sammanfattande beskrivning av fenomenet som undersöks. Man analyserar materialet, granskar likheter och skillnader samt sammanfattar materialets mest centrala egenskaper (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b). En av fördelarna med kvalitativ innehållsanalys är enligt Schreier (2014: 171) att den är högst systematisk. Forskaren är tvungen att analysera alla delar av materialet som är relevanta för forskningsfrågorna. När man gör detta, minskas risken att forskaren tolkar materialet utifrån sina egna antaganden och förväntningar. Med hjälp av kvalitativ innehållsanalys kan jag noggrant analysera mitt material och producera en beskrivning av familjens tvåspråkiga kommunikation som är studiens syfte. Tuomi och Sarajärvi (2002: 105) påpekar att man har kritiserat kvalitativ innehållsanalys på grund av att den är bara ett sätt att organisera materialet. Forskaren kan ha analyserat materialet noggrant men inte kunnat dra några slutsatser utan presenterar det organiserade materialet som resultat. Jag har varit medveten om denna risk. Jag presenterar min analys i kapitel 4 men redogör också för slutsatser som man kan dra från den i kapitel 5.

Jag analyserar familjens språkbruk (vilka språk familjemedlemmar använder och varför) i muntliga samtal respektive WhatsApp-samtal. För såväl de muntliga data som WhatsApp-datan räknar jag först frekvensen av familjemedlemmars finsk- och svenskspråkiga bidrag i varje samtal. Jag inkluderar i denna fas inte de bidrag som innehåller språkväxling utan bara enspråkiga bidrag. Sedan analyserar jag dessa utgående från familjens rapporterade språkbruk, dvs. det som familjen berättade om deras språkbruk i intervjuerna. Jag analyserar noggrannare alla bidrag som avviker från rapporterat språkbruk, alltså till exempel mammas finskspråkiga och pappas svenskspråkiga bidragen (föräldrarna uppgav att mamma talar svenska och pappa finska med barnen). Detta gör jag för att se om man kan hitta orsak till dessa avvikelser. När det gäller barnens språkbruk, analyserar jag materialet för att se vilka språk barnen talar när pappa tilltalar dem på finska, när mamma tilltalar dem på svenska och när de talar med varandra. Sedan analyserar jag avvikelser från rapporterat språkbruk (att barnen talar finska med pappa, svenska med mamma och svenska sinsemellan). Jag jämför också familjemedlemmars språkbruk (antalet finsk- och svenskspråkiga bidrag) i muntlig och skriftlig material och analyserar skillnader mellan dessa kontexter och möjliga orsaker till dem. Materialet analyseras flera gånger under analysfasen.

Schreier (2014: 170) konstaterar att kodningen av materialet är en central del i kvalitativ innehållsanalys. Forskaren alltså sammanställer en kodningsram och kodar materialet enligt kategorierna i ramen. Man kan också vara tvungen att modifiera ramen, t.ex. skapa nya kategorier för att beskriva nya fall som man hittar i analysen (Schreier 2014: 174–178). När jag analyserar språkväxling i materialet, går jag igenom

hela materialet och markerar alla språkväxlingsfall. Sedan kodar jag dem enligt språkväxlingstyp (kodväxling, påhängskodväxling, transfer och lånord). Dessa begrepp och hur man skiljer mellan dem redogjordes för i avsnitt 2.2.3. Jag analyserar språkväxlingsfall noggrannare för att urskilja faktorer som utlöser kodväxling. Detta gör jag med hjälp av tre taxonomier från tidigare studier som presenterar orsaker till kodväxling (se avsnitt 2.3). Jag utgår från kategorier i dessa taxonomier och analyserar materialet för att se om det finns samma orsaker till kodväxling. Vid behov skapar jag även egna kategorier.

I den första fasen av analysen markerade jag alltså alla språkväxlingsfall som förekom i materialet. I det muntliga materialet finns vissa finlandssvenska/finska diskursmarkörer som kan visade sig vara problematiska redan vid transkriberingen. Dessa är *joo/jo*, *no/nå* och *ai/aj*. På basis av uttalet var det svårt att avgöra till exempel om man skulle transkribera instämmande svar som finsk *joo* eller svensk *jo*. *Jo* används dessutom lite annorlunda i finlandssvenskan än i sverigesvenskan, dvs. också som instämmande svar (Lindström & Wide 2015: 94). I sverigesvenskan används *jo* enligt Svensk Ordbok (SO 2009) för att "markera att svaret på en (negerad) fråga inte är det förväntade". Samma problem förekom vid transkriberingen av *no/nå*. *Nå* används enligt Lindström och Wide (2015: 96) mycket i finlandssvenskan, oftast som inledning till frågor och svar. Exempel 3 ur mitt material illustrerar detta språkbruk som inte förekommer i dagens sverigesvenska (se Lindström & Wide 2015: 97).

Exempel 3 (Familjeråd)

Mamma: Nå va e de som e bra (xxx) nånting som lockar dig me samle gubbarna? E de någo som känns

Det motsvarande finska signalordet *no* används på samma sätt som det finlandssvenska *nå* (VISK § 1036). Det är alltså svårt att avgöra om *no/nå* i början av en annars svenksspråkig bidrag borde betraktas som finlandssvensk *nå* eller som finsk *no* (i vilket fall det skulle vara fråga om språkväxling). Kolu (2017b: 82) påpekar att *nå* har "samma funktioner i interaktionen oberoende av matrisspråket i yttrandet och kan således anses fungera som en tvåspråkig resurs". Därför utesluter jag *no/nå* från analysen av språkväxlingsfall. Samma gäller nyhetsmarkören *ai/aj*. *Aj* används i finlandssvenskan som nyhetsmarkör, dvs. den signalerar att man har tagit emot ny information (Lindström & Wide 2015: 95) och *ai* används på samma sätt i finskan (VISK § 1028). I Sverigesvenskan används *aj* oftast som interjektion som signalerar plötslig smärta (Lindström & Wide 2015: 95). Jag har valt att inte inkludera de tre diskursmarkörerna (*joo/jo*, *no/nå* och *ai/aj*) i analysen av språkväxlingsfall. Dessa diskursmarkörer är sådana som kan användas både i finlandssvenskan och finskan. Jag anser att det är i flesta fall omöjligt att avgöra vilket språk det handlar om (se också Kolu 2017b: 64).

Eftersom min studie är fallstudie och jag undersöker en familjs kommunikation, är resultaten inte generaliserbara. Min studie kommer ändå att producera en djupare

förståelse om tvåspråkig kommunikation och språkväxling i just denna familjs kommunikation. Som Eriksson och Koistinen (2014: 37–38) konstaterar är produktionen av generaliserbara resultat inte fallstudiens syfte. De lyfter fram att man i stället bör försöka förstå fallet som man undersöker i sig och inte försöka hitta generaliseringar. Min studie är mestadels kvalitativ men innehåller också kvantitativa drag i form av beräkningar som stöder analysen. Jag till exempel räknar frekvensen av olika språkväxlingstyper i hela materialet för att ta reda på vilka typer av språkväxling som förekommer mest i familjens kommunikation. Också Tuomi och Sarajärvi (2002: 109) påpekar att man kan fördjupa innehållsanalysen genom kvantifieringen.

3.3 Etiska överväganden

All forskning förutsätter att man följer forskningsetiken men man kan konstatera att detta är speciellt viktigt när man undersöker minderåriga och när man behandlar känsllosamma och privata teman. Samtalen i mitt material äger rum i familjens hem och de kretsar ibland kring personliga och känsllosamma teman. Jag har alltså stort ansvar när det gäller forskningsetiken.

Materialet som används i denna studie är samlat inom forskningsprojektet *What's in the App? Digitalt medierad kommunikation över tid och rum i nutida flerspråkiga familjer*. Jag har arbetat som forskningsassistent inom projektet och min huvudsakliga uppgift har varit att transkribera muntliga samtal. Detta har skett under handledning av projektledaren och projektforskaren som också fungerar som handledare för denna avhandling. Jag har utbildats i och förbundet mig till att behandla persondata varsamt under min anställning. Jag har inte sparat data till min egen dator (datan förvarades på USB-minnen) och jag har inte på något sätt delat med dig av originaldata till andra. Projektets forskare föreslog att data kunde användas till avhandlingen och jag har därför också fått tillgång till WhatsApp-samtalen.

Familjen som jag undersöker i denna studie har inom forskningsprojektet informerats om att det är valfritt att delta i forskningen och de har gett samtycke att delta i den. Familjen har också själv valt vilket material de ger vidare till forskningen. Familjen har kunnat själv bestämma till exempel vilka inspelningar de ger, dvs. om de har talat om t.ex. någonting personligt, har de kunnat radera inspelningen och inte ge den till forskningsprojektet. Likaså har familjemedlemmarna kunnat utesluta innehåll i familjechattarna innan de sände dessa vidare.

Anonymitet är en central faktor i forskningsetiken. Vid transkriberingen av samtal var informanterna identifierbara (informanternas riktiga namn och t.ex. ortsnamn). I denna avhandling hänvisar jag till informanterna med pseudonymer och termer mamma och pappa. Inga ortsnamn eller annat personlig information förekommer i exemplen ur materialet för att minska risken för identifiering. Allt material (audiofilerna, transkriptioner av de muntliga samtalen och WhatsApp-material i textform)

förvarades på ett USB-minne som inga utomstående hade tillgång till. Jag kommer att radera allt material som jag har haft tillgång till efter att avhandlingen blir färdig. Forskningsprojektets originaldata bevaras på projektets stängda server som endast projektledaren har tillgång till.

4 ANALYS

I detta kapitel presenterar jag resultat av analysen. I de två första avsnitten (4.1 och 4.2) analyserar jag familjens språkbruk (vilka språk familjemedlemmar använder och hur, hurdan språkstrategi familjen använder), först i muntligt material och sedan i WhatsApp-materialet. I avsnitt 4.3 redogör jag för språkväxling som förekommer materialet och orsaker till den.

4.1 Familjens muntliga språkbruk

Som konstaterades i kapitel 3, använder familjen svenska och finska i sin kommunikation. Mamma och pappa uppgav att de talar svenska sinsemellan och familjen konstaterade i bakgrundsintervjun att mamma talar svenska med barnen och pappa finska. Barnen talar svenska sinsemellan. Man kan konstatera att familjen följer en förälder - ett språk-strategin. Pappa påpekar dock att det ibland kan hända att han och barnen talar svenska (och inte finska). Denna information speglar rapporterat språkbruk. I det följande analyserar jag familjens faktiska språkbruk, först föräldrarnas och sedan barnens, i muntligt material. Jag ger exempel ur materialet och översätter de exemplen som innehåller andra språk än svenska (original exempel i vänsterkolumn och översättning i högerkolumn). I analysen använder jag begreppet *bidrag*. I muntliga samtal är ett bidrag en persons oavbruten tur. I WhatsApp-materialet är ett bidrag ett enskilt meddelande från en person.

4.1.1 Föräldrars språkbruk

Familjens kommunikation i det muntliga materialet är tvåspråkigt, familjemedlemmarna talar (finlands)svenska och finska. Samtalen förs smidigt på två språk: oftast så att mamma talar svenska, pappa finska och barnen någotdera språket beroende på

olika faktorer (t.ex. vem man riktar sig till). Ibland uppstår det längre enspråkiga avsnitt i samtal om alla som deltar i samtalet talar samma språk och ibland använder familjemedlemmarna engelska ord och uttryck.

I de två muntliga samtalen följer mamma och pappa i stort sett EPES-strategin. I tabell 4 finns mammas och pappas enspråkiga (som alltså inte innehåller språkväxling) bidrag från samtalet Familjeråd sammanfattade. Man kan se att båda talar konsekvent ett språk och till exempel mamma talar finska bara två gånger under samtalet som pågår i ca. 21 minuter. Pappa har tre svenskspråkiga bidrag i samtalet. Samma fenomen upprepas också i det andra samtalet (tabell 5, se nedan). Man kan alltså konstatera att mammas matrisspråk är svenska och pappas finska.

Tabell 4 Föräldrarnas språkbruk i samtalet Familjeråd

	svenska	finska	sammanlagt
mamma	72	2	74
pappa	3	88	91

Föräldrarna talar alltså sina egna språk i de muntliga samtalen, t.ex. mamma säger någonting på svenska och pappa kommenterar detta på finska. Det första av mammas finskspråkiga bidrag i samtalet familjeråd är dock undantag. Pappa har avslutat sitt bidrag på finska och vid detta tillfälle fortsätter mamma på finska (exempel 4). Det är svårt att veta varför mamma vid detta tillfälle använder finska. Möjligtvis kan det vara fråga om konvergens, dvs. att man använder samma språk som den föregående talar (se t.ex. Norrby & Håkansson 2015: 231).

Exempel 4 (Familjeråd)

Pappa: Mut se on tietekin mä mä ymmärrän tän hyvin siin on ne se on se peli niin se on rakennettu sillä tavalla että siitä että siihen jää koukkuun se on niinku se se on sen ainoa tehtävä ja ainoa tarkotus niin sen takia se toimii siinä mielessä hyvin

Mamma: Ja sit ehkä toki vois olla siis mun mielest vois olla jotain jos Anders sais välillä pelata sitä Minecraftia Larssin Xboxilla

Men det är förstås jag jag förstår detta väl där finns de det är det där spelet så det är uppbyggt på sådant sätt att man blir beroende av det det är likasom det- det är dess enda uppgift och syfte så på grund av det fungerar det så bra

Och sen kanske visst kunde vara alltså jag tycker att det kunde vara någonting om Anders ibland fick spela det där Minecraft på Lars Xbox

Mammas andra finskspråkiga bidrag förekommer när pappa har talat finska direkt till mamma och mamma kommenterar detta på finska. Detta strider mot föräldrarnas rapporterade språkbruk (att de talar svenska sinsemellan) och skäl till detta språkbruk kan vara konvergens som i exempel 4.

Pappas första svenskspråkiga bidrag i samtalet familjeråd förekommer i en situation där mamma talar om problem med att samla frimärken (exempel 5). Pappa visar att han håller med på svenska. Skälet till att pappa här använder svenska kan vara det att han riktar sin kommentar till mamma och använder deras gemensamma språk.

Exempel 5 (Familjeråd)

Mamma: Förstås nutid när de int kommer frimärken på posten de finns inte de där samma
Pappa: Nää

Pappas andra svenskspråkiga bidrag i samtalet familjeråd förekommer i en likadan situation där han riktar sina ord till mamma. Pappa använder svenska tredje gången när han kommenterar dottern Emmas tal (exempel 6). Emma berättar för andra familjemedlemmar hurdana chokladfigurer hon har gömt och pappa upprepar hennes ord på svenska. Detta strider mot pappas konstaterande att han talar finska med barnen. Pappa påpekade dock också att det kan hända att han ibland talar också svenska med barnen. Detta samtal med Emma är ett av dessa undantag.

Exempel 6 (Kvällsmat)

Emma: Jag har gömt såndärna de e en tupp en kyckling
Pappa: Hmm
Emma: Och en kanin
Pappa: Hmm
Emma: Här nånstans i vardagsrumme
Pappa: En kyckling en tupp och en kanin

Föräldrar följer EPES-strategin också i samtalet Kvällsmat. Mamma talar svenska och pappa finska (tabell 5). Som det framgår av tabell 5 finns det i detta samtal dock lite fler undantag från EPES-strategin även om samtalet är lite kortare (ca. 15 minuter).

Tabell 5 Föräldrarnas språkbruk i samtalet Kvällsmat

	svenska	finska	sammanlagt
mamma	42	11	53
pappa	11	40	51

De flesta av mammas finskspråkiga bidragen i detta samtal förekommer vid en punkt i samtalet där barnen har talat om ett tema på finska och mamma ansluter sig

till diskussionen på finska. Den här diskussionen är ett av de längre enspråkiga avsnitten i samtalen (när alla talar samma språk). Jag antar att andra personers språkbruk påverkar individens (i detta fall mammas) språkbruk och att mamma börjar tala finska eftersom samtalet annars förs på finska.

Pappa talar svenska 11 gånger under samtalet Kvällsmat. Han bl.a. svarar på mammas svenskspråkiga fråga på svenska och tilltalar henne på svenska (använder alltså deras gemensamma språk). Pappa upprepar också sönernas svenskspråkiga kommentarer och frågor på svenska. Det kan bero på att han har är inte säker på om han har hört rätt (exempel 7).

Exempel 7 (Kvällsmat)

Anders: Hur många r kan pappa hur många r kan du säga?

Pappa: Hur många r?

Sammanfattningsvis kan man konstatera att föräldrarnas rapporterade och faktiska språkbruk liknar varandra och att deras användning av EPES-strategin liknar andra tvåspråkiga familjers användning av den. Föräldrarna följer EPES-strategin i stort sett men det förekommer också avvikelser från strategin. Också andra studier visar att de flesta som säger att de använder EPES-strategin, följer den inte noggrant i alla situationer utan byter ibland språk och använder två språk i ett yttrande (Palviainen & Boyd 2013: 223–224, De Houwer 2009: 109).

4.1.2 Barnens språkbruk

Familjens barn talar finska och svenska och det är inte möjligt att avgöra deras matrispråk. Det finns en klar skillnad mellan barnens språkbruk. Som tabellerna 6 och 7 visar, talar Lars (11) och Anders (5) mer svenska än finska. Speciellt Anders talar mycket litet finska i båda samtalen. Det kan bero på att han är yngre än de andra två barnen vilket kan påverka språkutvecklingen.

Tabell 6 Barnens språkbruk i samtalet Familjeråd

	svenska	finska	sammanlagt
Lars	38	9	47
Emma	23	24	47
Anders	23	8	31

Tabell 7 Barnens språkbruk i samtalet Kvällsmat

	svenska	finska	sammanlagt
Lars	37	21	58
Emma	21	16	37
Anders	43	5	48

Emma (9) däremot talar nästan lika mycket svenska som finska (se tabellerna 6 och 7). Hon talar svenska till mamma och till sina bröder. Hon svarar på pappas frågor på finska och talar finska när hon tilltalar pappa. Emma tycks alltså vara medveten om EPES-strategin och hennes språkvalsmönster är EPES-baserat. Berglund (2008) och Palviainen och Boyd (2013) lade också märke till att vissa barn följer EPES-strategin särskilt noggrant. Barn i båda dessa studierna uttryckte att de inte tycker om att föräldrarna avviker från EPES-strategin och kunde även "rätta" föräldern om hen använde annat språk än det hen vanligtvis använder. Sådana reaktioner på avvikelser från EPES-strategin förekommer inte i mitt material. Barn kommenterar inte mammas finskspråkiga eller pappas svenskspråkiga bidrag och vägrar inte att svara på frågor på "fel" språk. Det kan bero på att föräldrarna inte följer EPES-strategin noggrant utan blandar också språk. Flexibel tvåspråkig kommunikation har alltså blivit norm i familjen.

Emmas medvetenhet om EPES-strategin syns i exempel 8. Emma vill berätta för pappa att Anders redan spelar på en webbsida där man kan också spela matematikspel. Hon börjar på svenska men byter snabbt till finska.

Exempel 8 (Familjeråd)

Pappa:	Niin joku joku matikka [peli	Som något något matte [spel
Emma:	[De finn- on siellä öh Anton pelaa semmose sivulla joka on Megaspel	[De finn- det finns öh Anders spelar på en sån sida som är Me- gaspel
Pappa:	Hmm	Hmm
Emma:	Niin siellä on semmonen ka- tegoria mattespel	Så där finns en sån där kategori mattespel
Pappa:	Okei	Okej
Anders :	De finns (xxx) spel en egen kategori	De finns (xxx) spel en egen kate- gori
Lars:	De finns en massa	De finns en massa

Emma avviker från EPES-strategin och tilltalar pappa på svenska bara en gång. När pappa svarar på finska, byter Emma genast till finska (exempel 9).

Exempel 9 (Kvällsmat)

Emma:	Nej pappa man ska sätta smör och kanel och socker	Nej pappa man ska sätta smör och kanel och socker
Pappa:	No eihän semmosta nyt voi laittaa tähän on [joku tämmönen rieska	Nå men sådant kan man ju inte sätta här är [någon sån här tunnbröd
Mamma:	[(xxx) smör och kanel och socker	[(xxx) smör och kanel och socker
Emma:	No eihän oo tämmöstä pittää laittaa	No visst är det inte sådant här ska man sätta

Emmas språkbruk tycks påverkas av föräldrarnas språkbruk. Exempel 10 och 11 är från samma samtal där familjen funderar vad Anders (5) skulle kunna göra i stället för att spela datorspel. Även om barnen nästan alltid talar svenska sinsemellan, talar Emma i exempel 10 finska (även om hon riktar sina ord till Anders). Jag antar att det beror på att pappa har talat finska.

Exempel 10 (Familjeråd)

Pappa:	(xxx) Joku muu asia vois olla yhtä hauskaa joku asia mikä olis niinku järkevää tai sillä tavalla joka kehittäis sinua tai olis hyödyksi sinulle toi toi tuntuu vaan siltä että jos sä katot niitä mainoksia tossa Slingcom maa ilmassa niin se ei oo se ei [(xxx)	(xxx) Någon annan sak skulle kunna vara lika roligt någon sak som skulle vara liksom vettigt eller på något sätt skulle utveckla dig eller skulle vara till nytta till dig de där de där känns bara som att om du tittar på de där reklamen i den där Slingcom världen så det är inte det inte [(xxx)
Emma:	[S- sä et opi mitään siinä	[D- du lär dig ingenting i det

Senare i samtalet föreslår mamma på svenska att Anders skulle kunna samla på frimärken. Emma kommenterar detta på svenska (exempel 11) och jag antar att detta beror på att mamma har talat svenska.

Exempel 11 (Familjeråd)

Mamma:	Finns de någo hmm frimärken
Emma:	Såna [kan man ju ha album (xxx) sen kan man
Lars:	[(xxx)
Emma:	Sätta in dit och ordna dina frimärken (xxx)

Till skillnad från Emma som konsekvent talar finska med pappa och svenska med mamma, talar Lars flera gånger svenska när han svarar på pappas finskspråkiga frågor eller tilltalar honom. Detta syns bl.a. i ovanstående exempel 8. Tidigare forskning rapporterar om barn som inte följer EPES-strategin. Till exempel i Rontus (2005) och Kravins (1992) studier svarade barn inte på föräldrars språk.

I exempel 12 kommenterar Lars Emmas finskspråkiga berättelse först på finska men byter sen till svenska (Lars bidrag i fetstil). Detta kan bero på att Lars vanligtvis föredrar att tala svenska eller på att han i detta exempel riktar sina ord till Emma. Barnen uppgav själva att de talar svenska sinsemellan och analys av det muntliga materialet bekräftar detta. Barnen talar oftast svenska när de tilltalar varandra eller svarar på varandras frågor. Också Emma byter till svenska för att svara på Lars påstående (Emmas bidrag i fetstil).

Exempel 12 (Familjeråd)

Emma:	Katottiin yks kerta matikkatun nilla tota semmonen oh video se oli yks yks mies joka osasi ihan tosi nopeesti laskee eri juttuja se niinku oli [melkeen nopeempi	Vi tittade en gång på matematik- lektionen en sån där oh video det var en man som kunde räkna olika saker jätte snabbt han var liksom [nästan snabbare
Anders:	[Mikä se	[Vad
Emma:	[Nopeempi nopeempi kun	[Snabbare snabbare än
Anders:	[(xxx)	[(xxx)
Mamma:	[Vänta	[Vänta
Emma:	Tota semmonen miniräknare	En sån där miniräknare
Lars:	Se on [mahotonta	Det är [omöjligt
Pappa:	[Ohoh hmm	[Ohoh hmm
Lars:	Alltså när jag trycker på de så kommer de genast de svaret	Alltså när jag trycker på de så kommer de genast de svaret
Pappa:	Niin niin mut [kuiten- siis tosi hyvin (xxx)	Ja ja men [ändå- alltså jätte bra (xxx)
Lars	[Niin eli	[Ja alltså
Emma:	[Men den där den där dom- de va sån här talang	[Men den där den där dom- de va sån här talang

Som konstaterat talar Anders mycket lite finska. Han talar oftast svenska när han talar med pappa. I exempel 13 föreslår pappa att familjen ska cykla till en viss plats. Emma frågar på finska hur långt det är dit. Pappa börjar svara men Anders frågar på svenska hur många kilometer det är dit.

Exempel 13 (Familjeråd)

Pappa:	Sie mä luulen et siellä on jotain paikkoja mihin voi mennä	Där jag tror att där finns några platser som man skulle kunna gå till
Emma:	Miten pitkä matka sinne on?	Hur lång är det dit?
Pappa:	Se on siit se alkaa melkein heti ton ton tota [namn på en plats] toisella puolella	Det är den börjar nästan direkt den där alltså alltså andra sidan av [namn på en plats]
Anders:	Hur många kilometer dit?	Hur många kilometer dit?

Pappa svarar på Anders fråga senare i samtalet på finska. Som exempel 6 visade, svarar pappa dock också ibland på svenska om barnen säger någonting på svenska till honom. Detta är någonting som pappa själv också tog upp i intervjun när han påpekade att det kan hända att han och barnen inte alltid talar finska.

4.2 Familjens språkbruk i WhatsApp

Familjen har en gemensam WhatsApp-grupp där mamma, pappa, Emma och Lars kommunicerar med varandra. Anders har inte ännu egen telefon och är därför inte med i gruppen. WhatsApp-materialet som jag analyserar innehåller kommunikation som skett i denna grupp under 2,5 år (från gruppens grundande i slutet av år 2017 till våren 2020). Familjen uppgav i intervjun att WhatsApp-gruppen används inte så mycket utan man ringer många korta samtal under dagen. Analys av WhatsApp-materialet avslöjar att gruppen används ofta när någon eller några av familjemedlemmarna är bortresta, t.ex. när den ena föräldern är på en resa eller när barnen är hos mor- eller farföräldrar.

WhatsApp är en form av mobile instant messaging som vanligtvis händer i real tid. Som Andujar (2016: 66) dock påpekar kan WhatsApp-kommunikationen vara också asynkront. Kommunikationen i familjens WhatsApp-grupp är mestadels asynkront. Meddelanden besvaras inte genast utan det uppstår oftast en fördröjning vars längd varierar mellan några minuter och flera timmar. Ibland uppstår det korta synkrona avsnitt i samtalet när två eller flera medlemmar diskuterar synkront men mestadels är kommunikationen asynkront. Palviainen (2021: 71–72) analyserade WhatsApp-samtal mellan barn och föräldrar. Också i dessa samtal var dialogerna kring olika teman oftast korta och fördröjningar mellan meddelandena långa. Vissa forskare som t.ex. Verheijen m.fl. (2018) beskriver WhatsApp som semi-synkron kommunikation. På grund av att de ovannämnda synkrona avsnitt förekommer mycket sällan i mitt material, använder jag här term asynkron för att beskriva kommunikationen i denna familjens WhatsApp-grupp.

WhatsApp-materialet innehåller ganska få egenskaper som enligt andra studier är typiska för språket i instant messaging-meddelanden. Detta beror troligen på kontexten (familj) och på att barnen är relativt unga. De flesta andra studier om språket i IM fokuserar på äldre barn (tonåringar och äldre) vilkas språkbruk skiljer sig från yngre barns språkbruk. Varnhagen m.fl. (2009: 5) presenterade 14 typer av språkdrag som är typiska för tonåringars språkbruk i IM. Vissa av dessa språkdrag förekommer även i mitt WhatsApp-material. Familjemedlemmar använder bl.a. ord för känslor (*hihi, haha*), förkortningar (*skidade* → *skida*, och → *o*, var → *va*) och versaler men alla dessa förkommer mycket sällan.

Ett intressant drag som förekommer väldigt ofta i familjens språkbruk i WhatsApp är mångfaldiga uttryck för kärlek som alla familjemedlemmar använder. Diskurs som uttrycker känslor, uppskattning och omtanke (bl.a. i form av uttryck för kärlek) var en av diskurserna som steg fram också i förälder-barn-WhatsApp-samtal som Palviainen (2021) analyserade. Jag har delat in uttryck för kärlek i mitt material i fyra kategorier: ordval och smeknamn, explicita uttryck för kärlek, saknad och berömelse, virtuella kramar och pussar, samt emojiier som uttrycker kärlek. Exempel på dessa finns samlade i tabell 8. Som man kan se använder familjen många olika kärleksfulla smeknamn som *älsklingar*, *ögonstenar* och *kultapalat* (sv. bitar av guld). *Gummelumman*, *gumman* och *gullebullarna* är mammas smeknamn för barn. Familjen uttrycker kärlek och saknad explicit genom satser som *älskar er* och *minulla on jo ikävä teitä* (sv. jag saknar er redan). Familjemedlemmarna visar sin kärlek för varandra också genom att skicka virtuella kramar och pussar (t.ex. *Puss o kram från Mamma och Pappa*). Dessutom används det ofta emojiier som uttrycker kärlek (t.ex. olika slags hjärtan). Palviainen (2021: 71) konstaterar att emojiier används i förälder-barn-WhatsApp-samtal för att förstärka ett visst innehåll och att användningen av olika slags hjärtsymboler kan anknytas till att man förstärker uttryck av kärlek.

Tabell 8 Uttryck för kärlek i WhatsApp-kommunikation

kategori	exempel
ordval och smeknamn	älsklingar ögönstenar kultapalat (bitar av guld) kultapoika (guldpojken) allra mina finaste våra hjärtan mina musketörer älsklingspojken vår gulleungar gumman gullebullarna gummelumman
explicita uttryck för kärlek, saknad och berömmelse	saknar er älskar er kaipaan teitä (jag saknar er) minulla on jo ikävä teitä (jag saknar er redan) du är vacker
virtuella kramar och pussar	Megastor kram från mamma och pappa Mega-mamma-kraaaaam Puss o kram från Mamma och Pappa Kaikille pusuja meiltä (puss till alla från oss)
emojier som uttrycker kärlek	❤️, ❤️, 😘, ❤️, 💖, 😍

Det som är speciellt intressant är att dessa olika uttryck för kärlek som förekommer väldigt ofta i WhatsApp-samtal, förekommer inte alls i det muntliga materialet. Att använda kärleksfulla smeknamn och explicit uttrycka sin kärlek är alltså inte någonting som familjen gör när de t.ex. diskuterar vid matbordet. Det är svårt att säga varför uttryck för kärlek inte förekommer i de muntliga samtalen som jag analyserar. Det kan till exempel bero på att man lätt glömmer att säga dessa saker i det hektiska vardagslivet.

Några familjemedlemmars språkbruk i WhatsApp skiljer sig från språkbruket i muntlig kommunikation. I tabell 9 kan man se att mammas och Lars språkbruk i WhatsApp liknar deras språkbruk i muntlig kommunikation: mamma skriver nästan hela tiden på svenska och Lars använder mer svenska än finska. En av mammas finskspråkiga bidrag förekommer i samband med en bild som barn ska visa till sina farmor som talar finska. Bidraget riktar sig alltså till farmor och därför använder mamma finska.

Pappa, som i muntlig kommunikation talade mest finska, skriver däremot nästan lika mycket på svenska som på finska i WhatsApp-gruppen. Lite över hälften (11 stycken) av hans 20 svenskspråkiga bidrag kan förklaras med att de riktar sig till mamma. Pappa tilltalar mamma och svarar på hennes frågor på svenska i WhatsApp. Mamma och pappa konstaterade själv att de talar svenska sinsemellan och detta stämmer också när det gäller WhatsApp-samtalen. Av de resterande 9 bidragen riktar sig 8 till alla i gruppen och ett är svar på Emmas svenskspråkiga bidrag. Det ser ut som att pappa använder finska när han tilltalar barn (de flesta av hans finskspråkiga bidrag riktar sig till barn) och svenska när han tilltalar barnen och mamma (alla i WhatsApp-gruppen).

Tabell 9 Familjemedlemmars språkbruk i WhatsApp

	svenska	finska	sammanlagt
mamma	127	3	130
pappa	20	30	50
Lars	53	23	76
Emma	54	7	61

Tabell 9 visar att även Emmas språkbruk i WhatsApp skiljer sig från det i muntlig kommunikation. Hon skriver betydligt mer på svenska än på finska (i muntlig kommunikation använde hon nästan lika mycket finska och svenska). Detta kan bero till exempel på att även pappa använder mer svenska i WhatsApp (Emmas språkbruk påverkades mycket av föräldrarnas språkbruk också i muntlig kommunikation). En annan förklaring kan vara att det är lättare för Emma att skriva på svenska eftersom svenska är hennes skolspråk som hon använder i skriftliga uppgifter i skolan (bortsett från lektioner i finska).

Ett intressant drag i Emmas språkbruk i WhatsApp är hennes sätt att skriva vissa fraser (t.ex. hälsningar) på båda språken (exempel 14 och 15). Det finns 8 sådana bidrag där exakt samma sak uttrycks på båda språken. Andra familjemedlemmar gör inte detta och Emma gör detta bara i WhatsApp.

Exempel 14 Emmas WhatsApp-meddelande

God natt! Hyvää yötä! 🇫🇮🇫🇮

Exempel 15 Emmas WhatsApp-meddelande

Ses imorgon! Nähdään huomenna! 😊😊

Ett skäl till detta specifika språkbruk kan vara Emmas medvetenhet om EPES-strategin och viljan att tilltala föräldrarna på sina respektive språk. Emma vill möjligtvis ta hänsyn till båda föräldrarna och gör detta genom att använda båda språken, även om innehållet i fraser förblir samma. De flesta av dessa bidrag är hälsningsfraser och farväl. Skälet till varför denna typ av språkbruk inte förekommer i muntliga samtal är troligen de muntliga samtals karaktär. De muntliga samtalen (samtal vid middagsbord och familjeråd) är situationer där alla familjemedlemmarna redan är på plats, dvs. man har inget behov att använda någon hälsningsfras. Det skulle vara intressant att se om Emma använder likadant sätt att kommunicera på också muntligt, när hon till exempel kommer hem och hälsar mamma och pappa eller när hon ska lägga sig och säger god natt till föräldrarna. Berglund (2008: 59) rapporterar om liknande språkbruk i muntlig kommunikation. Hennes informant och informantens system använde godnathälsningen *God natt - Hyvää yötä* om båda föräldrarna var närvarande. På basis av Berglunds resultat kan man anta att detta språkbruk förekommer också i Emmas muntliga kommunikation.

4.3 Språkväxling i materialet

En intressant aspekt av tvåspråkig kommunikation som jag ville undersöka var språkväxling (jmf. forskningsfrågorna 2 och 3). Sammanfattningsvis kan man konstatera att språkväxling förekommer både i det muntliga materialet och i WhatsApp-materialet. Den förekommer lite oftare i muntlig kommunikation men skillnaderna mellan antalet språkväxlingsfall i det muntliga materialet och i WhatsApp-materialet är inte stora (se tabell 10). Alla familjemedlemmar språkväxlar i viss mån. Språkväxling förekommer mest i dottern Emmas kommunikation. I det följande presenterar jag typer av och orsaker till språkväxling i familjens kommunikation (i muntlig och MIM-kommunikation).

4.3.1 Språkväxlingstyper

I denna studie används begreppet språkväxling som paraplyterm. Dess underkategorier är kodväxling, transfer, påhängskodväxling och lånord. Förekomsten av dessa olika typer av språkväxling i mitt material presenteras i tabell 10. Som konstaterats tidigare är språkväxling i allmänhet lite vanligare i muntlig kommunikation.

Tabell 10 Förekomst av olika språkväxlingstyper i materialet

	Kodväxling	Transfer	Påhängskodväxling	Lånord	Sammanlagt
Muntligt	14	24	2	2	42
WhatsApp	12	10	0	3	25
Sammanlagt	26	34	2	5	67

Som man kan se i tabell 10 är transfer den mest frekventa typen av språkväxling i mitt material. Kodväxling är den näst vanligaste typen. Påhängskodväxling och lånord förekommer mycket sällan. Näst analyserar jag dessa olika typer av språkväxling närmare med hjälp av exempel ur materialet. Växling är markerad med fetstil för tydlighetens skull. Original exempel finns i vänsterkolumn och översättning i högerkolumn.

Kodväxling

Kodväxling syftar i denna studie på att man byter språket helt och hållet, dvs. att man börjar med ett språk, växlar till något annat språk och fortsätter med detta språk (jmf. Auer 1984). Nedan finns tre exempel på kodväxling. Två första (16 och 17) är från det muntliga materialet och den sista (18) är från WhatsApp-materialet.

Exempel 16 (Kvällsmat)

Lars: No mä en tiedä **de här brukar vi använda de här brödet men**

No jag vet inte de här brukar vi använda de här brödet men

Exempel 17 (Familjeråd)

Mamma: Jost on vähän siinä kuitenkin rakennetaan sitä maailmaa ja kehitellään sitä ja siinä tulee sitä sitä **sån här tredimensionellt seende och jo men de e lite mer så där**

Där man lite där bygger man ändå upp den där världen och utvecklar den och där kommer det det där det där sån här tredimensionellt seende och jo men de e lite mer så där

Exempel 18 Emmas WhatsApp-meddelande

Hyvää yötä! **God natt!** 😊puss

God natt! God natt! 😊puss

Mammas bidrag i exempel 17 ovan är också ett bra exempel på *flaggning*, dvs. hur man flaggar för kodväxling (se t.ex. Kolu 2017b: 81). Mamma tvekar och flaggar för kommande växling både på finska ("sitä sitä" = det där det där) och på svenska ("sån här").

Transfer

Användningen av enstaka ord eller konstruktioner från andra språk än bidragets modersspråk kallas i denna studie transfer (jmf. Cougnon 2011). Om transfer förekommer i mitten av meningen följs den alltid av växling tillbaka till det språket som man började med. Nedan finns tre exempel på transfer ur materialet. Två första (19 och 20) är från muntlig material och den sista (21) är från WhatsApp-materialet.

Exempel 19 (Kvällsmat)

Pappa: No Boris Johnsson ligger på **teho**

No Boris Johnsson ligger på intensiven

Exempel 20 (Familjeråd)

Pappa: Se on just ei mut se on just se että se pitäis jotenkin se **gamification** jotenkin et siitä tulee se

Det är just nej men det är just det att man borde på något sätt det där gamification på något sätt att där kommer det

Exempel 21 Emmas WhatsApp-meddelande

Jag gjorde **Vaaris*** skylt just så hans lim har inte ännu torka

Jag gjorde morfars skylt just så hans lim har inte ännu torka

*talspråklig form av *morfar/farfar*

Påhängskodväxling

Påhängskodväxling är växling i form av utrop och fristående fraser (jmf. Appel & Muysken 2005). Det finns två belägg på påhängskodväxling i mitt material. Båda är från ett muntligt samtal.

Exempel 22 (Familjeråd)

Pappa:	Hördu kyllähän te kyllähän te pelaatte monta kertaa viikossa kuiteski Ninten- Nintendo	Hördu visst spelar visst spelar ni ändå flera gångar i veckan Ninten- Nintendo
--------	--	---

Exempel 23 (Familjeråd)

Pappa:	No men hörru eiks meillä viimekerralla ei ollu pis- teitä	No men hörru visst var det så att förra gången hade vi inte poäng
--------	--	---

Lånord

Som konstaterades i avsnitt 2.2.2 är det ofta svårt att skilja mellan lånord och transfer. Jag använder Finlandssvensk ordbok (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008) som kriterium för kategorisering av lånord som förekommer i mitt material. Lånord som finns med i Finlandssvensk ordbok som t.ex. *kiva* (sv. trevlig, kul), behandlas i denna avhandling som lånord. Nedan finns två exempel på lånord ur materialet. Den första (24) är från det muntliga materialet och den andra (25) från WhatsApp-materialet.

Exempel 24 (Familjeråd)

Anders:	De e kiva att ha många sånahär typer	De e trevligt att ha många sånahär typer
---------	--	---

Exempel 25 Mammans WhatsApp-meddelande

Lars, jumpa idag!	Lars, gympa idag!
--------------------------	-------------------

Jag diskuterade några problem som ordbokskriteriet orsakar i avsnitt 2.2.2. I analysen upptäckte jag en till utmaning, nämligen skillnader mellan finlandssvenskan och sverigesvenskan. Det engelska ordet *stupid* (sv. dum) förekommer två gånger i mitt material. Den finns inte i Finlandssvensk ordbok och jag har inte kategoriserat det som lånord. En annan tolkningsmöjlighet skulle vara att kategorisera det som lånord på grund av att det finns med i Svensk ordbok (SO 2009). På grund av att finlandssvenska och Sverigesvenska har mycket gemensamt, skulle man också kunna kategorisera lånord som finns med i Svensk ordbok som lånord. Mitt val att använda Finlandssvensk ordbok som kriterium baserar sig på det att informanterna talar finlandssvenska. Dessutom uttalas ordet *stupid* på engelskt vis (betoning på första stavelsen) i mitt material. Enligt Svensk ordbok (2009) uttalas *stupid* med betoning på andra stavelsen. Därför tycker jag att detta ord kan inte kategoriseras som lånord, även om man skulle använda Svensk ordbok som kriterium.

4.3.2 Orsaker till språkväxling

Som påpekats tidigare har många forskare undersökt orsaker till språkväxling och försökt svara på frågan "varför kodväxlar människor?". Detta intresserar också mig. Vad får familjemedlemmarna att använda ord eller konstruktioner från andra språk eller att byta språk helt och hållet? Analys av orsaker till språkväxling i mitt material grundar sig på tidigare forskning om temat. Jag utgår från de tre taxonomierna som presenterades i kapitel 2 (Baker 2001, Berglund 2008 och Androutsopoulos 2013). Dessa taxonomier beskrev kodväxling i olika och för denna studie relevanta kontexter: muntlig kommunikation, barnens kommunikation och kommunikation i digitalt medierad kontext. Jag använde kategorier i dessa taxonomier som utgångspunkt för min kategorisering av orsaker till språkväxling men skapade också några egna kategorier för att beskriva språkväxling som inte förekom i studier som taxonomierna är från. Jag presenterar först alla orsaker till språkväxling som förekom i mitt material. Sedan redogör jag noggrannare för de olika orsaker och ger exempel ur materialet.

Orsaker till språkväxling i mitt material är följande:

1. Något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande
2. Specifiering av samtalspartnern
3. Tilltalsord
4. Man förklarar eller förtydligar någonting
5. Stilistiska orsaker
6. Man har upplevt aktiviteten på språket i fråga
7. Miljö eller situation
8. Man ansluter sig till en diskussion
9. Man föredrar ett språk

10. Kulturbundna element t.ex. sånger
11. Element som bidrar till diskursens organisation, t.ex. hälsningar och farväl
12. Lucka i ordförrådet
13. Annat

Den ovanstående listan är sammanställd så att de orsaker som i mitt material förekommer mest, kommer först och de mindre frekventa sist. Den mest förekommande orsaken till kodväxling i mitt material är alltså att något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande på ett annat språk än det som man talar. Denna typ av växling förekom 14 gånger i mitt material. Tolv av de sammanlagt 67 beläggen på språkväxling orsakades av att informanten växlade för att specificera en viss samtalspartner. I 10 fall var det tilltalsord som orsakade växlingen. Växling hade 7 gånger en förklarande funktion. Andra orsaker var ovanligare och förekommer mer sällan. I kategorin *Annat* finns samlade 4 språkväxlingsfall vilkas orsak kunde inte identifieras och 3 fall där det växlade ordet var egennamn. Näst redogör jag närmare för orsaker till språkväxling i mitt material.

1. Något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande

Berglund (2008) kom fram till att barn kan kodväxla om något ord är lättare tillgängligt på grund av att det temporärt ligger närmast i barnets kortminne. Detta orsakar språkväxling också i mitt material. I exempel 26 talar Lars om svårigheter som Anders har när han spelar på Xbox och hur han (Lars) måste hjälpa honom.

Exempel 26 (Familjeråd)

Lars:	Sen sen just för att sen han fastnar i någo paikka och de kan int göra någo och sen han måst fråga mig för att han kom int ut ur nå paikka för att (xxx)	Sen sen just för att sen han fastnar i någo plats och de kan int göra någo och sen han måst fråga mig för att han kom int ut ur nå plats för att (xxx)
-------	--	--

Lars använder det finska ordet *paikka* i stället för det svenska *plats*. Det är svårt att tro att Lars (11) skulle helt och hållet sakna det svenska ordet, speciellt när han i allmänhet verkar föredra svenska i sin kommunikation. Det är troligare att växling till finska beror på att det finska ordet kommer först i åtanke. I denna situation är Lars dessutom irriterad vilket kan också påverka sannolikheten att växla. Berglunds (2008) informant kodväxlade när han var till exempel arg eller förvånad. Ibland om informanter var förvånad eller ivrig hann han inte tänka på vad han sade och på vilket språk.

Även föräldrarnas språkväxling orsakas ibland av att något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande på ett språk. I exempel 27 berättar pappa om att Boris Johnsson har hamnat på intensivvården. I stället för att använda det svenska ordet växlar pappa till finska. Ordet *teho* är talspråklig förkortning av det finska ordet för intensivvårdsavdelning, *teho-osasto*. Växling till finska beror troligen på att det kortare finska ordet är lättare tillgängligt.

Exempel 27 (Kvällsmat)

Pappa:	No Boris Johnsson ligger på teho	No Boris Johnsson ligger på intensivvården
--------	---	--

När det gäller barnens språkbruk är det ibland svårt att avgöra om växling beror på att något ord är lättare tillgängligt eller på lucka i ordförrådet. För att kunna avgöra detta skulle man behöva mer omfattande material (dvs. en longitudinell studie av barnets tillägnande av ord på samma sätt som Berglund gjorde). Exempel 28 illustrerar detta problem. Jag har kategoriserat detta exempel som växling som beror på att ordet är lättare tillgängligt men en annan tolkning är också möjlig (att det beror på lucka i ordförrådet). I exemplet frågar Anders vem Boris Johnson är efter att pappa har berättat att han har insjuknat i Covid-19. Pappa berättar (på finska) att han är Storbritanniens premiärminister. Anders vill sedan veta vem som är premiärminister om premiärministern ligger på sjukhuset. Han växlar till finska i samband med ordet premiärminister (fi. *pääministeri*). Jag antar att det beror på att ordet är lättare tillgängligt (pappa har använt det finska ordet innan Anders talar) men det kan också bero på lucka i ordförrådet. På basis av tvekandet i början av ordet kan man se att Anders är inte säker på hur ordet lyder.

Exempel 28 (Kvällsmat)

Anders:	Vem e Boris Johnsson?	Vem e Boris Johnsson?
---	---	---
Pappa:	Brit- Britannian pääministeri	Brit- Britanniens premiärminister
Mamma:	Hmm	Hmm
Anders:	(xxx) vem e nu pääminis- pääministeri?	(xxx) vem e nu premiärminis- premiärminister?

Jag kategoriserade också lånord som förekom i mitt material som växling som beror på att något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande. Till exempel ordet *kiva* (sv. trevlig, kul) används mycket i finlandssvenskan. Jag anser alltså att användning av lånord i mitt material beror på att de är ord som används väldigt mycket i finlandssvenskan och de är därför lättare tillgängliga. Jag tror att användningen av dessa lånord inte har till exempel stilistisk värde. Man skulle också kunna se dessa

lånord som integrerad del av finlandssvenskan och konstatera att det därför inte finns någon specifik orsak till växling. Det finns 5 belägg på lånord i mitt material. Om man utesluter lånord från analysen av orsaker till språkväxling, är denna kategori (*Något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande*) den tredje mest frekventa i mitt material.

2. Specificering av samtalspartnern

Språkväxling i mitt material berodde ofta på att man genom växling specificerade en viss samtalspartner. Familjemedlemmarna använde språkväxling för att rikta sina ord till en viss person. Detta skedde enligt familjens språkpolicy, dvs. EPES-strategin (mamma talar svenska med barnen och pappa, pappa finska med barnen och svenska med mamma, barnen svenska sinsemellan). Denna orsak till språkväxling var den vanligaste orsaken till kodväxling i Berglunds (2008) studie. Ett exempel på detta i mitt material är Emmas yttrande (Exempel 29) som analyserades också i samband med hennes medvetenhet om EPES-strategin.

Exempel 29 (Familjeråd)

Emma:	De finn- on siellä oh Anton pelaa semmose sivulla joka on Megaspel	De finn- det finns oh Anders spelar på en sån sida som är Megaspel
-------	---	--

I exempel 29 talar Emma med pappa. Emma börjar på svenska men byter snabbt till finska. Denna snabba växling beror på att Emma riktar sina ord till pappa som enligt EPES-strategin talar finska med barnen. Emmas användning av två språk i vissa fraser i WhatsApp är också exempel på växling som orsakas av specificering av samtalspartner. Detta specifika språkbruk analyserades också i avsnitt 4.2 och syns i exempel 30.

Exempel 30 Emmas WhatsApp-meddelande

God natt! **Hyvää yötä!** 🇫🇮🇫🇮

God natt! God natt! 🇫🇮🇫🇮

Emma använder två språk för att ta hänsyn till båda sina föräldrar. Hon alltså riktar sina ord först till mamma och bröder på svenska och sen till pappa på finska. Specificering av samtalspartner var en orsak till kodväxling i digitalt medierad kommunikation också enligt Androutsopoulos (2013: 681).

3. Tilltalsord

En orsak till språkväxling som förekom ofta i mitt material var tilltalsord, alltså ord som betecknar familjemedlemmar och släktingar. Familjemedlemmar använder till

exempel orden *mamma* och *pappa* även då de talar finska. I Exempel 31 talar pappa om varför mamma hade velat hålla familjeråd.

Exempel 31 (Familjeråd)

Pappa:	Okei nyt me puhuttiin tästä mutta oikeestaan tarkoitus oli mamma kutsu tämä tämmän perheneuvoston koolle että mitä me tehdään tänään	Okej, nu talade vi om detta men egentligen var meningen mamma sammankallade detta detta familjeråd att vad gör vi idag
--------	---	--

När familjen talar om mammas pappa (barnens morfar) använder de det finska ordet *vaari* (talspråklig form av *morfar/farfar*) även när de talar svenska (exempel 32). Detta kan bero på att mammas pappa är finskspråkig och barnen talar finska med honom. Observera att ordet *vaari* böjs enligt svenskan (s-ändelsen i genitiv).

Exempel 32 Emmas WhatsApp-meddelande

Jag gjorde Vaaris skylt just så hans lim har inte ännu torka	Jag gjorde morfars skylt just så hans lim har inte ännu torka
---	---

4. Man förklarar eller förtydligar någonting

Språkväxling har i mitt material också förklarande eller förtydligande funktion. Informanterna byter språk för att förklara någonting eller för att motivera varför någonting är på ett visst sätt. I exempel 33 berättar Emma om en talangtävling där en man kunde räkna snabbt. Hon påpekar att domarna inte hann ta reda på det rätta svaret med hjälp av en miniräknare på grund av att mannen sade det rätta svaret så snabbt.

Exempel 33 (Familjeråd)

Emma:	Dom int hann trycka på dom där knapparna hän sano- sanoi sen niin nopeesti	Dom int hann trycka på dom där knapparna [eftersom] han sa- sade det så snabbt
-------	---	--

Den finska satsen "han sade det så snabbt" är motivering till den svenska satsen (skäl till varför domarna inte hann trycka på knapparna). Man kan se detta tydligare om man lägger till *eftersom* eller *på grund av* mellan den svenska och finska satsen.

5. Stilistiska orsaker

Familjemedlemmarna språkväxlar ibland för att nå en viss effekt eller stämning genom ordval. Växling beror alltså på stilistiska orsaker. Varken Baker, Berglund eller Androutsopoulos tar upp stilistiska orsaker i sina taxonomier men Kolu (2017b: 92) påpekar att kodväxling kan bero på att ett visst ord på ett visst språk har det önskade stilistiska eller expressiva värdet. Vidare menar Kolu (2017a: 136) att kodväxling kan bero på att "orden i de inblandade språken inte helt fullt ut semantiskt/stilistiskt/pragmatiskt motsvarar varandra". Exempelen 34 och 35 illustrerar detta. I det första exemplet använder pappa det engelska ordet *feedback* (sv. respons) i stället för det finska *palaute*. Jag antar att detta beror på att han genom ordval vill skapa en viss stämning eller på att det engelska ordet känns stilistiskt mer träffande i denna situation.

Exempel 34 (Familjeråd)

Pappa: Sit siitä saa **feedbäckki** Sedan får man respons

Exempel 35 Emmas WhatsApp-meddelande

Wow ! Se ensimmäinen kuva on erityisen hieno! 😊📷 Hyvää yötä, nähdään sunnuntaina! 🤗❤️

Wow ! Det första fotot är speciellt fint! 😊📷 Godnatt, vi ses på söndag! 🤗❤️

Exempel 35 är Emmas WhatsApp-meddelande. Hon börjar sitt meddelande med det engelska ordet *wow* i stället för det finska *vau*. Jag antar att denna växling beror på stilistiska orsaker. Även andra familjemedlemmar använder *wow* i WhatsApp, också i samband med svenskspråkiga bidrag. *Wow* är dock integrerad i svenskan och dessa fall (*wow* i en annars svenskspråkig bidrag) utesluter jag från analysen av språkväxlingsfall.

6. Man har upplevt aktiviteten på språket i fråga

Språkväxling i mitt material kan i vissa fall anknytas till att man har upplevt någon aktivitet på ett visst språk. När man sedan talar om denna aktivitet, språkväxlar man ofta till det språk som aktiviteten utövades på. Detta var en av orsakerna till kodväxling också i Berglunds (2008) studie. Enligt mig kan denna typ av växling även förklaras med att olika språk används i olika domäner. Baker (2001: 102) konstaterar att en tvåspråkig person kan t.ex. växla från hemspråket till språket som används i skolan när hen man talar om något skolämne eller någonting annat som har med skolan att göra. Denna typ av växling förekom också i mitt material. I exempel 36 talar Emma om en video som hon har sett i skolan. Hon växlar till svenska i samband med ordet

miniräknare. Jag antar att det beror på att Emma har lärt sig detta ord i skolan på svenska (barnen går i svenskspråkig skola).

Exempel 36 (Familjeråd)

Emma:	Katottiin yks kerta matikka tunnilla tota semmonen öh video se oli yks yks mies joka osasi ihan tosi nopeesti laskee eri juttuja se niinku oli [melkeen nopeempi	Vi tittade en gång på mat- tektionen på en sån där öh video det var en man som kunde räkna olika sa- ker jättesnabbt han var lik- som [nästan snabbare
Anders:	[Mikä se	[Vad
Emma:	Nopeempi nopeempi kun	Snabbare snabbare än
---	---	---
Emma:	Tota semmonen miniräknare	En sån där miniräknare

Emmas tvekande (upprepningar och yttrandet "en sån där") innan hon växlar till svenska kan ses som tecken på att hon söker efter det finska ordet. Hon kanske inte vet det motsvarande finska ordet *taskulaskin* på grund av att hon har lärt sig ordet på matematiklektionen i skolan på svenska. Växling som beror på att man har upplevt aktiviteten på språket i fråga förekommer också bl.a. när barnen talar om ett videospel (då växlar de från svenska till engelska).

7. Miljö eller situation

Språkväxling orsakas i mitt material några gånger av faktorer i miljö eller situation. Berglund (2008) beskriver liknande typ av växling som "växling till följd av triggereffekt". Exempel 37 är pappas WhatsApp-meddelande. Han är på en resa i Monaco och växling till franska utlöses troligen av den franskspråkiga miljön.

Exempel 37 Pappas WhatsApp-meddelande

Perillä Monacossa. Creme de la creme... Pusi till alla!	Framme i Monaco. Creme de la creme... Pusi till alla!
---	--

Denna meddelande är intressant också på grund av att det innehåller tre olika språk och två växlingar (finska → franska, franska → svenska). Den första växlingen orsakas alltså av miljön och den andra är personspecificerande växling (pappa talar svenska när han tilltalar mamma och barnen tillsammans (jmf. ordet "alla" i meddelandet).

8. Man ansluter sig till en diskussion

Baker (2001: 103) konstaterade att kodväxling kan användas som sätt att avbryta ett pågående samtal och att kodväxlingen signalerar då viljan att ta del i samtalet. De två beläggen på påhängskodväxling i mitt material fyller enligt min tolkning denna funktion. Exempel 38 är ett av dem. Den föregås av ett längre svenskspråkigt samtal mellan mamma och barnen. Pappa ansluter sig till diskussionen genom påhängskodväxling *hördu*.

Exempel 38 (Familjeråd)

Pappa:	Hördu kyllähän te kyllähän te pelaatte monta kertaa viikossa kuiteski Ninten- Nintendo	Hördu visst spelar visst spelar ni ändå flera gångar i veckan Ninten- Nintendo
--------	--	---

9. Man föredrar ett språk

Som konstaterad i avsnitt 4.1.2, talar Lars och Anders mer svenska än finska även när de talar med pappa. De verkar föredra att använda svenska vilket kan i Anders fall bero på språkkunskaperna och åldern (5 år). Språkväxlingen tycks två gånger orsakas av att barnen föredrar ett visst språk. Exempel 39 illustrerar detta. I detta exempel kommenterar Lars pappas förslag om att spela ett spel på ett annat sätt än vanligt. Lars börjar på finska ("Mä- mä") men växlar till svenska. Det tycks inte finnas andra tydliga skäl (t.ex. stilistiska skäl) till Lars språkväxling i denna situation. Det är kanske lättare för Lars att uttrycka sig på svenska vilket får honom att föredra svenska.

Exempel 39 (Familjeråd)

Pappa:	Nii täähän on hyvä juttu ne jotka haluaa pisteitä niin ne saa käyttää pisteitä jos joku ei halua	Ja de här är ju bra de som vill [ha] poäng får använda poäng om nån inte vill
----	----	---
Pappa:	Kerätä pisteitä niin sen ei [tarvii	Samla poäng så behöver hen [inte
Lars:	[Mä- mä jag vill jag vill liksom int helst vill ha ja ba	[Jag- jag jag vill jag vill liksom int helst vill ha ja ba

10. Kulturbundna element t.ex. sånger

Androutsopoulos (2013: 681) kom fram till att kodväxling används i digitalt medierad kommunikation när man förmedlar kulturbundna element, till exempel poesi och visor. Det finns ett belegg i mitt material där språkväxling i WhatsApp orsakas av att

man citerar en sång på något annat språk än bidragets matrisspråk (exempel 40). Enligt mig handlar detta om samma fenomen som Androutsopoulos beskriver. I exempel 40 meddelar mamma att hon befinner sig i Pieksämäki (antagligen på järnvägsstationen). Hon citerar texten av en finsk låt *Bluesia Pieksämäen asemalla* (sv. Blues i Pieksämäki järnvägsstation) av Juice Leskinen. Satsen *Pieksämäen asemalla blues* upprepas flera gånger i låten.

Exempel 40 Mammans WhatsApp-meddelande

Nu i Pieksämäki (**asemalla blues...** 📎). Pusi Filip också och godnatt alla!

Nu i Pieksämäki (blues i stationen... 📎)
Pusi Filip också och godnatt alla!

Det är förståeligt att man växlar vid sådana kulturbundna element som i exempel 40. Sången finns enbart på finska. Mamma språkväxlar alltså för att hänvisa till en viss finsk företeelse (växlingen har en referentiell funktion). Andra kulturbundna element som vitsar eller poesi skulle också vara svåra att översätta.

11. Element som bidrar till diskursens organisation, t.ex. hälsningar och farväl

Enligt Androutsopoulos (2013: 681) kodväxlar man i digitalt medierad kommunikation vid hälsningar, farväl och lyckönskningar. Också Cathomas m.fl. (2015: 183) som undersökte kodväxling i SMS-meddelanden observerade att informanterna kodväxlade mycket i samband med hälsningar och farväl. De konstaterar att den här typen av växlingar påverkar diskursens organisation. I mitt material förekom denna typ av växling bara en gång. Exempel 41 är Lars WhatsApp-meddelande. Han börjar sitt meddelande med det svenska *hej* (i stället för det finska *hei*).

Exempel 41 Lars WhatsApp-meddelande

Hej voiko joku lähettä kuvan meidän örkkeistä mitkä me maalasimme

Hej kan någon skicka bild på våra varelser som vi målade

Skäl till att denna typ av växling inte förekommer i mitt material lika mycket som i Cathomas m.fl. material kan vara WhatsApp-kommunikations karaktär. Kommunikationen i WhatsApp-gruppen kan ses som en enda lång diskussion. Deltagarna har troligen inte behov av att använda hälsningsfras varje gång de börjar skriva ett nytt meddelande. Cathomas m.fl. analyserade enstaka SMS-meddelanden där detta behov troligen är större.

Man skulle kunna placera också Emmas tvåspråkiga faser som exempel 42 nedan i kategorin *Element som bidrar till diskursens organisation*. De flesta av dessa växlingar är hälsningar och farväl och de kan tänkas bidra till diskursens organisation. Jag har ändå valt att kategorisera de som personspecifierande växlingar på grund av Emmas medvetenhet om EPES-strategin som syns också i muntlig kommunikation (se avsnitt

4.1.2). Emma talar konsekvent svenska med mamma och finska med pappa och tycks vara mycket medveten om familjens språkpolicy. Jag ser Emmas användning av tvåspråkiga fraser som sätt att ta hänsyn till båda föräldrarna (alltså specificera två olika samtalspartner).

Exempel 42 Emmas WhatsApp-meddelande

Ses imorgon! Nähdään huomenna! 😊 😊

Ses imorgon! Ses imorgon! 😊 😊

12. Lucka i ordförrådet

Såsom jag konstaterade i samband med den första orsaken till språkväxling (*Något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande*) är det inte lätt att avgöra när växling orsakas av lucka i ordförrådet. En växling i mitt material beror dock klart på lucka i ordförrådet. Det är Emmas WhatsApp-meddelande i exempel 43. Detta meddelande förekommer efter pappas meddelande i exempel 37 (*Framme i Monaco. Creme de la creme... Pusi till alla!*).

Exempel 43 Emmas WhatsApp-meddelande

Mitä "creme de la creme" tarkoittaa? 😊

Vad betyder "creme de la creme"? 😊

Det är klart att Emma inte vet vad *creme de la creme* betyder. Hon språkväxlar i stället för att använda omskrivning som t.ex. "Vad betyder den där franska satsen?". Man skulle kunna se denna växling också som växling som orsakas av att man återger det hörda på originalspråket (jmf. Berglund 2008).

13. Annat

I mitt material fanns det fyra språkväxlingsfall vilkas orsak kunde inte identifieras. Ett exempel är Emmas bidrag i exempel 44. Exemplet är från samma samtal som exempel 39 där familjen diskuterar om ett spel. Vissa familjemedlemmar vill spela spelet utan att räkna poäng och andra vill räkna poäng.

Exempel 44 (Familjeråd)

Mamma:	Jag tar gärna poäng	Jag tar gärna poäng
Anders:	(xxx)	(xxx)
Pappa:	Ja minäkin voin ottaa pisteitä	Och jag kan också ta poäng
Mamma:	(xxx) de [där	(xxx) de [där
Emma:	[Jag kan nog ottaa poäng	[Jag kan nog ta poäng

Det tycks inte finnas någon klar orsak till Emmas växling i detta fall. Den kan orsakas av att Emmas språkbruk påverkas av föräldrarnas språkbruk. Emmas bidrag *Jag kan nog **ottaa** poäng* är en blandning av föräldrarnas bidrag.

Som konstaterades i kapitel 2 utesluter ordbokskriterier sådana lånord som har blivit etablerade inom en viss praktikgemenskap, dvs. inom denna familjens kommunikation. Ordet *reppu* (sv. ryggsäck) i exempel 45 skulle kunna vara ett sådant ord (det tycks inte finnas någon annan klar orsak till växling). Det är ändå inte möjligt att avgöra om detta ord är ett etablerade lånord inom familjen på grund av att ordet förekommer bara en gång i materialet.

Exempel 45 Mammans WhatsApp-meddelande

Ring innan ni startar hemåt gällande reppu och mat!	Ring innan ni startar hemåt gällande ryggsäck och mat!
--	--

Växlingarna i form av egennamn hör också till den här kategorin. Det finns tre belägg på språkväxling i form av egennamn i mitt material. Barn till exempel talar om en viss film som har engelskspråkig namn och som i exempel 46 hänvisar till en viss webbsida och använder dess namn.

Exempel 46 (Familjeråd)

Emma:	De finn- on siellä öh Anders pelaa semmose sivulla joka on Megaspel	De finn- det finns öh Anders spelar på en sån sida som är Megaspel
-------	--	--

I dessa fall har språkväxlingen referentiell funktion, dvs. man hänvisar till en viss företeelse såsom i exempel 40.

5 DISKUSSION

Syftet med denna studie var att producera en beskrivning om hur en tvåspråkig familj kommunicerar och lever med mer än ett språk. Studien är också en beskrivning om hur en förälder - ett språk-strategi förverkligas och anpassas i den faktiska kommunikationen hos en tvåspråkig familj. I familjen som undersöktes i denna studie fungerar EPES-strategin som en slags princip som oftast (men inte i alla situationer) styr familjemedlemmarnas, speciellt föräldrarnas språkbruk. Föräldrarna följer EPES-strategin i stort sett men det förekommer också avvikelser från strategin. Detta överensstämmer med vissa tidigare studier (t.ex. De Houwer 2007). Några av dessa avvikelser kunde förklaras med till exempel andra familjemedlemmarnas språkbruk eller konvergens.

Resultat av min studie visar också hur språkbruket av barn i en och samma familj kan skilja sig åt. Ett av familjens barn i mitt material var mycket medveten om EPES-strategin och agerade enligt den medan de andra två barnen bröt mot strategin. Ingen av barnen reagerade ändå på föräldrarnas avvikelser från strategin (t.ex. genom att vägra att svara på frågor på "fel" språk). Sammanfattningsvis skulle man kunna beskriva familjens kommunikation som smidig tvåspråkig kommunikation som tillåter familjemedlemmarna att använda hela sin språkrepertoar (dvs. bryta mot EPES-strategin och använda båda språken flexibelt).

För att kunna skapa en omfattande bild av familjens kommunikation, använde jag tre olika typer av data. Jag fick information om familjens rapporterade språkbruk från familjens bakgrundsintervjuer. Det faktiska materialet, dvs. samtalen som jag analyserade beskriver både familjens muntliga kommunikation och deras kommunikation i en mobile instant messaging-applikation (digitalt medierad kontext). Männskörnas och familjernas kommunikation har påverkats av och förändrats i takt med digitaliseringen och familjernas interna kommunikation sker nuförtiden också i digitala appar. Därför anser jag att det är viktigt att inkludera även kommunikation i digitalt medierad kontext i studier om familjernas språkbruk.

I analysen av familjens kommunikation i WhatsApp förekom två intressanta drag. För det första präglades kommunikationen i WhatsApp-gruppen av mångfaldiga uttryck för kärlek. Familjemedlemmarna uttryckte kärlek både explicit ("älskar er") och till exempel genom att använda kärleksfulla smeknamn som *älsklingar* och *ögonstenar*. Också Palviainen (2021) observerade liknande språkbruk i sin analys av förälder-barn-WhatsApp-samtal. Hur familjemedlemmar uttrycker kärlek och omtanke samt utvecklar relationer mellan varandra i WhatsApp eller andra digitala plattformar är enligt mig väldigt intressant och kommer förhoppningsvis undersökas ännu mer i framtiden.

Uttryck för kärlek förekom i mitt material bara i WhatsApp-samtalen och inte i familjens muntliga samtal (under måltid respektive familjeråd). Detta kan bero på att man lätt glömmer att säga dessa saker i det hektiska vardagslivet eller att det är lättare att uttrycka dessa saker via skrift. De muntliga samtalens karaktär kan också påverka detta (det känns kanske inte naturligt att uttrycka kärlek när man håller familjeråd). WhatsApp-gruppen användes ofta när någon eller några av familjemedlemmarna var bortresta, t.ex. när den ena föräldern var på en resa eller när barnen var hos mor- eller farföräldrar. Man kan anta att man har större behov av att uttrycka kärlek i sådana situationer när man inte är tillsammans på samma plats. Också i Palviainen (2021: 69) förekom kärleksuttryck ofta när barnet och föräldern var på olika platser.

Ett annat intressant drag i familjens WhatsApp-kommunikation var dotterns sätt att skriva vissa faser på båda språken, t.ex. "Gonatt! Hyvää yötä!". Skälet till detta språkbruk kan vara dotterns medvetenhet om EPES-strategin och viljan att tilltala båda föräldrar på sina respektive språk. De flesta av dessa bidrag var hälsningsfraser och farväl. Detta och de muntliga samtalens karaktär kan vara skäl till att detta språkbruk förekom enbart i WhatsApp-kommunikation. De muntliga samtalen hade bandats in i situationer där alla familjemedlemmar redan var på plats, dvs. man hade inget behov att använda någon hälsningsfras. Det skulle ha varit intressant att se om detta språkbruk förekommer också i dotterns muntliga kommunikation. För att göra detta skulle jag ha behövt mer material, dvs. inspelningar av situationer där dottern t.ex. säger god natt till föräldrarna eller hälsar dem. Mitt muntliga material och MIM-materialet var inte helt jämförbara i detta avseende. Detta är någonting som man bör ta hänsyn till om man genomför en liknande studie. På basis av Berglunds (2008: 59) resultat om likadant språkbruk i muntlig kommunikation kan man ändå anta att detta språkbruk förekommer också i dotterns muntliga kommunikation.

Ett annat fenomen som jag ville analysera i tvåspråkiga familjens kommunikation var språkväxling. Språkväxling förekom lite oftare i de muntliga samtalen men skillnaden i mängden språkväxling i muntligt material jämfört med MIM-material var inte stor. Av de olika språkväxlingstyper som jag undersökte (kodväxling, transfer, påhängskodväxling och lånord) var transfer den mest frekventa typen av språkväxling i materialet. Den mest typiska formen av språkväxling i denna familjens kommunikation var alltså användningen av enstaka element (dvs. enstaka ord) från andra

språk. Kodväxling var den näst vanligaste typen av språkväxling i mitt material medan påhängskodväxling och lånord förekom mycket sällan.

I samband med den tredje forskningsfrågan ville jag ta reda på om man kan urskilja faktorer som orsakar språkväxling. Analysen av alla språkväxlingsfall avslöjade sammanlagt 12 faktorer som orsakar språkväxling i familjens kommunikation. Tre orsaker som förekom mest var 1) att något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande 2) specificering av samtalspartnern och 3) tilltalsord. Språkväxlingen orsakades i mitt material alltså oftast av att något ord var lättare tillgängligt eller mera framträdande på något annat språk än det som man talade. Detta kan enligt mig anknytas till tvåspråkiga personers användning av hela sin språkrepertoar för att kunna uttrycka sig och få kommunikationen fortlöpa smidigt. Ofelia García (2012) kallar tvåspråkiga personers flexibla användning av lingvistiska resurser *translanguaging*. Även om translanguaging är ett annat forskningsfält och denna studie baserar sig på det mer traditionella teoretiska synsättet på språkväxling, tycker jag att Garcías följande konstaterande beskriver även språkväxlingens funktioner mycket väl. García (2012: 2) konstaterar att den viktigaste tvåspråkiga praktiken idag och speciellt i framtiden är det att man smidigt kan utnyttja sina språkresurser och förhandla sig fram (*to translanguage*) för att skapa mening i interaktionen. Jag tycker att detta är det väsentligaste i språkväxling: att skapa mening i interaktionen med hjälp av två (eller flera) språkens repertoarer.

Den näst mest frekventa orsaken till språkväxling i mitt material var specificering av samtalspartnern. Familjemedlemmarna alltså använde språkväxling för att rikta sina ord till en viss person. Detta skedde enligt EPES-strategin. EPES-strategin alltså styrde ofta familjens kommunikation och orsakade också språkväxling. Dotterns specifika språkbruk i WhatsApp kan också förklaras med specificering av samtalspartnern. Också den tredje vanligaste orsaken till kodväxling, tilltalsord, kan anknytas till språkval med olika personer. Språket som man använder med en viss person påverkar språket som man använder när man nämner personen i fråga i ett yttrande på något annat språk. Familjen använder till exempel det finska ordet *vaari* (tal-språklig form av *morfar/farfar*) när de talar om barnens morfar som är finskspråkig och talar finska med barnen.

Jag valde att använda begreppet språkväxling och underkategorier kodväxling, transfer, påhängskodväxling och lånord i studien. Resultat av min studie är alltså en beskrivning av familjens språkväxling som har skapats med vissa begrepp - den är inte den enda möjliga beskrivningen som man kunde skapa med detta material. Om jag hade använt andra begrepp (t.ex. kodblandning) eller till exempel analyserat situationell och metaforisk växling hade jag fått en olik bild av språkväxlingen i materialet. När det gäller analysen av orsaker till språkväxling fanns det i vissa fall flera tolkningsmöjligheter. Ibland var det svårt till exempel att skilja mellan växling som orsakas av att något ord är lättare tillgängligt eller mera framträdande och växling på grund av lucka i ordförrådet. I sådana fall analyserade jag situationen där växlingen

förekom noggrant och gjorde en tolkning om vad som orsakade den. Ibland kunde jag också identifiera flera orsaker till en växling. Då kategoriserade jag växlingen enligt den orsaken som jag tolkade som den mest dominanta i situationen i fråga. I dessa fall kan en annan forskare ha gjort en annorlunda tolkning. Min studie visar att det inte alltid är lätt att se vad som orsakar en viss språkväxling. Ibland finns det flera tolkningsmöjligheter. Dessutom orsakas språkväxling inte alltid av bara en faktor utan växling kan bero på flera olika faktorer.

Det finns också vissa begränsningar gällande materialet som jag använde. Jag skulle ha kunnat skapa en ännu mer omfattande och mångsidigare beskrivning av familjens kommunikation och språkväxling om jag hade haft mer omfattande material, till exempel inspelningar från olika situationer i familjens liv. I denna avhandlingens omfattning var det dock inte möjligt att analysera ett mer omfattande material. Det skulle också ha varit bra att ha mer jämförbart muntligt och MIM-material (se ovan). Materialets karaktär (ljudinspelningar) kan också ha påverkat min analys av familjemedlemmars språkbruk, speciellt när det gäller avvikelser från EPES-strategin. På grund av att jag inte kunde se mina informanter, var det i vissa fall svårt att förstå vem en viss person tilltalade. Till exempel några av pappas svenskspråkiga bidrag (alltså avvikelser från EPES-strategin) kunde ha förklarats med att han tilltalar mamma och använder deras gemensamma språk (svenska). Att kunna beakta informanternas blick och kroppsställning skulle ha underlättat analysen.

Videoinspelningar skulle också ha hjälpt med att förstå samtalets innehåll och vad som händer i talsituationen. Samtalsämnet och olika faktorer i talsituationen kan orsaka språkväxling. Det kan vara möjligt att jag inte identifierade alla sådana faktorer på grund av att jag inte kunde se informanterna och talsituationen i allmänhet. Man bör ändå observera att inte ens videoinspelningar innehåller all information om situationen; kameran kan vara vänd till fel håll eller bildkvaliteten dålig. Ett alternativ skulle vara observation men forskarens tillvaro kan påverka informanternas beteende (mer än inspelaren på bordet) och det är inte möjligt för forskaren att lägga märke till allt som pågår i en situation med flera deltagare.

Även om mitt material i viss mån var begränsad, var den ändå mångsidigare än i de flesta tidigare studierna. Jag kombinerade olika typer av material (informanternas egen rapportering av sin kommunikation, muntlig material och MIM-material) i analysen av familjens kommunikation. Jag anser att tvåspråkig kommunikation är intressant i sig, även om man inte kan generalisera resultaten av en fallstudie. Jag hoppas att min studie bidrar till förståelsen om den faktiska kommunikationen i en tvåspråkig familj; hur man använder två språk i vardagslivet och hur familjens språkpolicy förverkligas och anpassas i praktiken.

I framtiden skulle man kunna genomföra mer omfattande studier om familjers kommunikation på flera språk genom att samla material från olika situationer i familjens liv. Som påpekats tidigare, anser jag att det är viktigt att man tar också hänsyn till kommunikation i digitala applikationer i framtida studier om familjers tvåspråkiga

kommunikation. Det skulle vara intressant att mer omfattande analysera likheter och skillnader mellan olika familjers användning av EPES-strategin. Studier om språkväxling har fram till nu fokuserat mer på att hitta universella drag i språkväxling än att beskriva språkväxling som är specifikt för en viss språkpar. Analyser om språkväxling mellan olika språkpar skulle bidra till förståelsen om möjliga språkspecifika drag i språkväxling och i orsaker till den.

LITTERATUR

- Abrahamsson, N. & Hyltenstam, K. 2013. Mognadsbegränsningar och den kritiska perioden för andraspråksinläring. I: K. Hyltenstam & I. Lindberg (red.). *Svenska som andraspråk: I forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur. 221–258.
- Aho, T. 1999. *Codeswitching in the greek-cypriot community in london*. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Ahti, J. 2018. Konventioner, kommunikation och konflikter i ett finlandssvenskt chattrum. Helsingfors: Helsingfors Universitet
- Aikhenvald, A. Y. 2002. *Language contact in amazonia*. Oxford: Oxford University Press.
- Androutsopoulos, J. 2007. Language choice and code switching in german-based diasporic web forums. I: B. Danet & S. C. Herring (red.). *The multilingual internet: Language, culture, and communication online*, Oxford: Oxford University Press, 340–361.
- Androutsopoulos, J. 2013. Code-switching in computer-mediated communication. I: S. C. Herring, D. Stein, & T. Virtanen (red.). *Pragmatics of computer-mediated communication*. Berlin: De Gruyter Mouton. 667–694.
- Androutsopoulos, J. & Hinnenkamp, V. 2001. Code-Switching in der bilingualen Chat-Kommunikation: ein explorativer Blick auf# hellas und# turks. I: M. Beißwenger (red.). *Chat-Kommunikation: Sprache, Interaktion, Sozialität & Identität in synchroner computervermittelter Kommunikation*. Stuttgart: Ibidem. 367–401.
- Andujar, A. 2016. Benefits of mobile instant messaging to develop ESL writing. I: *System (Linköping)* 62, 63–76.
- Appel, R. & Muysken, P. 2005. *Language contact and bilingualism*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Audience Project. 2019. *Insights 2019 - App & social media usage*. <https://www.audienceproject.com/resources/insight-studies/app-social-media-usage/>. (Hämtad: 11.3.2020.)
- Audience Project. 2020. *Insights 2020 - App & social media usage*. <https://www.audienceproject.com/resources/insight-studies/app-social-media-usage-2/>. (Hämtad: 11.3.2020.)
- Auer, P. 1984. *Bilingual conversation*. Amsterdam; Philadelphia: J. Benjamins Pub. Co.
- Baker, C. 2001. *Foundations of bilingual education and bilingualism*. Clevedon England; Buffalo N.Y.: Multilingual Matters.
- Baron, N. S. 1998. Letters by phone or speech by other means: The linguistics of email. I: *Language & Communication*, 18 (2), 133–170.
- Barasa, S. 2016. Spoken code-switching in written form? manifestation of code-switching in computer mediated communication. I: *Journal of Language Contact*, 9 (1), 49–70.
- Barron-Hauwaert, S. 2010. *Bilingual siblings : Language use in families*. Bristol; Buffalo: Multilingual Matters.

- Berglund, R. 2008. *Ett barns interaktion på två språk : En studie i språkval och kodväxling*. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Bhatia, T. K. & Ritchie, W. C. 1996. Bilingual language mixing, Universal Grammar, and second language acquisition. I: W. C. Ritchie & T. K. Bhatia (red.). *The Handbook of Second Language Acquisition*. San Diego/London: Academic Press. 627 – 688.
- Bhatia, T. K. & Ritchie, W. C. 2009. Bilingual language mixing, universal grammar, and second language acquisition. I: W. C. Ritchie & T. K. Bhatia (red.). *The new handbook of second language acquisition*. Bingley: Emerald.
- Blom, J. & Gumperz, J. 1972. Social meaning in linguistic structure: Code-switching in Norway. I: L. Wei (red.) *Bilingualism reader*. London: Routledge.
- Bloomfield, L. 1933. *Language*. Chicago: University of Chicago Press.
- Callahan, L. 2004. *Spanish/English codeswitching in a written corpus*. Philadelphia, PA: J. Benjamins.
- Cameron, A. F. & Webster, J. 2005. Unintended consequences of emerging communication technologies: Instant messaging in the workplace. I: *Computers in Human Behavior*, 21 (1), 85–103.
- Cameron, D. & Panović, I. 2014. *Working with written discourse*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- Cathomas, C., Morel, E., Bucher, C. & Feretti, N. 2015. Same same but different: Code-switching in Schweizer SMS – ein Vergleich zwischen vier Sprachen. I: *Travaux neuchâtelois de linguistique (TRANEL)*, 63, 171–189.
- Cougnon, L-A. 2011. 'Tu te prends pour the king of the world?'. Language contact in text messaging context. I: *Studies in Slavic and General Linguistics*, 38, 45–59.
- Chana, U. & Romaine, S. 1984. Evaluative reactions to Panjabi – English code-switching. I: *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 5, 447 – 453.
- Clyne, M. G. 2003. *Dynamics of language contact : English and immigrant languages*. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.
- Crystal, D. 2001. *Language and the internet*. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.
- Daft, R. & Lengel, R. 1984. Information richness. A new approach to managerial behavior and organization design. I: B. Staw & L. L. Cummings (red.). *Research in organizational behavior*. Greenwich, Connecticut: JAI Press, 191–233.
- De Houwer, A. 2007. Parental language input patterns and children's bilingual use. I: *Applied Psycholinguistics* 28, 411-424.
- De Houwer, A. 2009. *Bilingual first language acquisition*. Bristol: Multilingual Matters.
- Dorleijn, M. & Nortier, J. 2009. Code-switching and the internet. I: B. E. Bullock & A. J. Toribo (red.). *The Cambridge Handbook of Linguistic Code-switching*. Cambridge: Cambridge University Press. 127–141.
- Eriksson, P & Koistinen, K. 2014. *Monenlainen tapaustutkimus*. Helsingfors: Centret för konsumentforskning.
- Ferrara, K., Brunner, H. & Whittemore, G. 1991. Interactive written discourse as an emergent register. I: *Written Communication*, 8 (1), 8–34.
- Finnäs, F. 2015. Tvåspråkiga familjer och deras betydelse för demografin. I: M. Tandefelt (red.). *Gruppspråk, samspråk, två språk*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland, 201–220.

- García, O. 2012. Theorizing translanguaging for educators. I: C. Celic & K. Seltzer (red.). *Translanguaging: A CUNY-NYSIEB - Guide for educators*. New York: CUNY-NYSIEB, The Graduate Center, The City University of New York. 1–6.
- Garcia, A. C. & Baker Jacobs, J. 1999. The eyes of the beholder: Understanding the turn-taking system in quasi-synchronous computer-mediated communication. I: *Research on Language and Social Interaction*, 32 (4), 337–367.
- Gardner-Chloros, P. 2009. *Code-switching*. Cambridge, UK ; New York: Cambridge University Press.
- Gardner-Chloros, P. & Finnis, K. 2004. How code-switching mediates politeness: gender-related speech among London Greek-Cypriots. I: *Estudios de Sociolingüística. Special Issue: Language and Gender: An interdisciplinary perspective*. 4 (2), 505–533.
- Grammont, M. 1902. *Observations sur le langage des enfants*. Paris: Mélanges Meillet.
- Green-Vänttinen, M. 1996. Hej vi har int merirosvo på vårt lag : Kodväxling och lån i tvåspråkiga barns samtal. I: *Svenskans beskrivning 21. Helsingfors den 11-12 maj 1995*. Lund: University Press.
- Grinter, R. & Palen, L. 2002. Instant messaging in teen life. I: *CSCW '02: Proceedings of the 2002 ACM conference on Computer supported cooperative work*. New York, United States: Association for Computing Machinery.
- Grosjean, F. 2010. *Bilingual : Life and reality*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Gumperz, J. J. 1982. *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hassinen, S. 2002. *Simultaaninen kaksikielisyys. Läheiset sukukielet viro ja suomi rinnakkain*. Oulu: Oulun yliopistopaino.
- Haust, D. 1995. *Codeswitching in gambia: Eine soziolinguistische untersuchung von mandinka, wolof und englisch in kontakt*. Cologne: Köppe Verlag.
- Herring, S. C. 1994. *Politeness in computer culture: Why women thank and men flame*. Berkeley: Berkeley Woman and Language Group.
- Herring, S. C. (red.) 1996. *Computer-mediated communication : Linguistic, social, and cross-cultural perspectives*. Amsterdam ; Philadelphia Pa.: J. Benjamins.
- Herring, S. C., Stein, D. & Virtanen, T. (red.) 2013. *Pragmatics of computer-mediated communication*. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Hsieh, S. H. & Tseng, T. H. 2017. Playfulness in mobile instant messaging: Examining the influence of emoticons and text messaging on social interaction. I: *Computers in Human Behavior*, 69, 405–414.
- Håkansson, G. 2003. *Tvåspråkighet hos barn i sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- af Hällström-Reijonen, C. & Reuter, M. 2008. *Finlandssvensk ordbok*. <https://kaino.kotus.fi/fsob/?p=main>. (Hämtad: 11.3.2021.)
- Institutet för språk och folkminnen. 2014. *Msn:a*. <https://www.isof.se/sprak/nyord/nyord/aktuellt-nyord-2002-2015/2013-10-19-msna.html> (Hämtad 13.4.2021.)
- King, K. A., Fogle, L. & Logan-Terry, A. 2008. Family language policy. I: *Language and Linguistics Compass*, 2 (5), 907–922.
- Kravin, H. 1992. Erosion of a Language in Bilingual Development. I: *Journal of multilingual and Multicultural Development* 13 (4), 307–325.

- Kolu, J. 2017a. "Just de niillä oli sovborgon" : Kulturella och pragmatiska aspekter på kodväxling i tvåspråkiga ungdomssamtal i haparanda, stockholm och helsingfors. I: *Språk och stil NF*, 2017 (27), 129–158
- Kolu, J. 2017b. "Me ollaan mukana tässä experimentissä" : Lingvistiska resurser och språkpraktiker i tvåspråkiga ungdomssamtal i haparanda, stockholm och helsingfors. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Lainio, J. 2007. Tvåspråkighet och språkkontakter i sverige – gammalt fenomen, nya utvecklingar. I: E. Sundgren (red.). *Sociolingvistik*. Stockholm: Liber AB, 258–309.
- Lanza, E. 1997. *Language mixing in infant bilingualism: A sociolinguistic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Lanza, E. & Svendsen, B.A. 2007. Tell me who your friends are and I might be able to tell you what language(s) you speak: Social network analysis, multilingualism, and identity. I: *International Journal of Bilingualism*, 11 (3), 275–300.
- Laurén, U. 1981. *Blandäktenskap och val av skolspråk i vasa*. Åbo ; Helsingfors: Åbo akademi, Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Lemmetty, M. 2020. *Code-Switching in Female Students' WhatsApp Conversations*. Tampere Universitet.
- Leopold, W.F. 1939, 1947, 1949a, 1949b. *Speech Development of a Bilingual Child: A Linguists Record (i fyra delar)*. Evaston: Northwestern Press.
- Lindewall, K. 2020. "Pommittaa i wa, fb, ig o som vanliga tekstari liksom wtf!": En fallstudie av språk i Snapchat. Jyväskylä Universitet.
- Lindström, J. & Wide, C. 2015. Finlandssvenskt samtalspråk. I: M. Tandefelt (red.). *Gruppspråk, samspråk, två språk*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland., 91–126.
- Linell, P. 2005. *The written language bias in linguistics : Its nature, origins and transformations*. London: Routledge.
- Milroy, L. & Muysken, P. 1995. *One speaker, two languages : Cross-disciplinary perspectives on code-switching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Morel, E., Bucher, C., Doehler, S. P. & Siebenhaar, B. 2014. SMS communication as plurilingual communication - hybrid language use as a challenge for classical code-switching categories. I: L. Cougnon & F. Cédric (red.). *SMS communication : A linguistic approach*. Amsterdam ; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 111–140.
- Murray, D. E. 1990. CmC. I: *English Today*, 6 (3), 42–46.
- Muysken, P. 2000. *Bilingual speech : A typology of code-mixing*. Cambridge, UK ; New York: Cambridge University Press.
- Myers-Scotton, C. 1992. Comparing codeswitching and borrowing. I: *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 13 (1-2), 19–39.
- Myers-Scotton, C. 1993. *Duelling languages : Grammatical structure in codeswitching*. Oxford: Clarendon Press.
- Myers-Scotton, C. 2002. *Contact linguistics : Bilingual encounters and grammatical outcomes*. Oxford: Oxford University Press.
- Nardi, B., Whittaker, S. & Bradner, E. 2000. Interaction and outeraction: Instant messaging in action. I: *Proceedings of the ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work*. New York, United States: Association for Computing Machinery.

- Norrby, C. & Håkansson, G. 2015. *Introduktion till sociolingvistik*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Onysko, A. 2007. *Anglicisms in German: Borrowing, lexical productivity, and written codeswitching*. Berlin: New York: Walter de Gruyter.
- Palviainen, Å. 2021. Lek och allvar i förälder-barn-WhatsApp-chattar. I: M. Laakso, A. Nylund, A. Kautto, L. Kanto & A-K. Tolonen (red.). *Kieli, leikki ja pelillisyyys. Puheen ja kielen tutkimuksen päivät 25.–26.3.2021*. Helsingfors: Publikationer utgivna av föreningen för tal och språkforskning. 59–75.
- Palviainen, Å & Boyd, S. 2013. Unity in discourse, diversity in practice: The one person one language policy in bilingual families. I: M. Schwartz & A. Verschik (red.). *Successful family language policy : Parents, children and educators in interaction*. Dordrecht: Springer Netherlands, 223–248.
- Pemberton, L. & Shurville, S. 2000. *Words on the web: Computer mediated communication*. Exeter, England; Portland, OR, USA: Intellect.
- Poplack, S. 1980. "Sometimes I'll start a sentence in spanish Y TERMINO EN ESPAÑOL": Toward a typology of code-switching. I: *Linguistics*, 51 (Jubilee), 581–618
- Rontu, H. 2005. *Språkdominans i tidig tvåspråkighet : Barnets kodväxling i kontext*. Åbo: Åbo Akademis förlag – Åbo Akademi University Press.
- Ronjat, J. 1913. *Le developpment du langage observe chez un enfant bilingue*. Paris: Champion.
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006a. *Tapaustutkimus. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*.
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_5.html. (Hämtad: 5.5.2021.)
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006b. *Sisällönanalyysi. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*.
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html. (Hämtad: 22.3.2021.)
- Sankoff, D., Poplack, S. & Vanniarajan, S. 1990. The case of the nonce loan in tamil. I: *Language Variation and Change*, 2 (1), 71–101.
- Schreier, M. 2014. Qualitative content analysis. I: U. Flick (red.). *The SAGE handbook of qualitative data analysis*. London: SAGE Publications Ltd. 170–183
- Siebenhaar, B. 2006. Code choice and code - switching in Swiss - German internet relay chat rooms. I: *Journal of Sociolinguistics*, 10 (4), 481–506.
- Skutnabb-Kangas, T. 1981. *Tvåspråkighet*. Lund: Liber Läromedel.
- SO = *Svensk orbok utgiven av Svenska Akademien*. 2009. Nätutgåva.
<https://svenska.se/so/>. (Hämtad: 25.3.2021.)
- SoMe ja Nuoret 2019. *Suosituimmat sosiaalisen median palvelut*.
<https://wordpress.ebrand.fi/somejanuoret2019/2-suosituimmat-sosiaalisen-median-palvelut/>. (Hämtad: 22.3.2021.)
- Statista. 2020. *Number of monthly active WhatsApp users worldwide from april 2013 to march 2020*. <https://www.statista.com/statistics/260819/number-of-monthly-active-whatsapp-users/>. (Hämtad: 11.2.2021.)
- Taipale, S. & Farinosi, M. 2018. The big meaning of small messages : The use of WhatsApp in intergenerational family communication. I: J. Zhou & G.

- Salvendy (red.) *Human aspects of IT for the aged population. acceptance, communication and participation*. Cham: Springer, 532–546.
- Tandefelt, M. 2015. På mer än ett språk. I: M. Tandefelt (red.). *Gruppspråk, samspråk, två språk*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland., 221–252.
- Thiery, C. 1978. *True bilingualism and second language learning*. New York: Plenum.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsingfors: Tammi.
- Varnhagen, C. K., McFall, P. G., Pugh, N., Routledge, L., Sumida-MacDonald, H. & Kwong, T. E. 2009. Lol: new language and spelling in instant messaging. I: *Reading and Writing Quarterly*, 23 (6), 719–733.
- Verheijen, L. & Beißwenger, M. 2017. WhatsApp with social media slang?: Youth language use in dutch written computer-mediated communication. I: D. Fišer & M. Beißwenger (red.). *Investigating computer-mediated communication: Corpus-based approaches to language in the digital world*. Ljubljana: Ljubljana University Press, 72–101.
- Vesamäki, H. 2002. *Kodväxling och polyfoni : En fallstudie i kodväxling mellan standardsvenska, edamål och finska*. Jyväskylä universitet.
- VISK = Hakulinen, A., Vilkuna, M., Korhonen, R., Koivisto, V., Heinonen T. R. 2004. *Iso suomen kielioppi*. Helsingfors: Finska Litteratursällskapet. Nätutgåva. <https://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php>. (Hämtad: 17.3.2021.)

BILAGOR

BILAGA 1 TECKENFÖRKLARINGAR

I de transkriberade exemplen används dessa tecknen:

(xxx) = oigenkänt ord eller yttrande

[= överlappande tal